

Başarının anahtarı, GELECEĞİ GÖRMEKTE SAKLI

2023'ün çevre hedefi ve yönetmelik değişiklikleri Türktay Paneli'nde konuşuldu.

T

C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI'nın öncülüğünde, ÇEVKO, LASDER, TÜKÇEV, TÜMAKÜDER ve Recycling INDUSTRY Dergisi tarafından düzenlenen İlaydaş'ın Ana Sponsorluğu'nda gerçekleştirilen TÜRKAY "2023'E Doğru AB Sürecinde Türkiye'de tüm yönleriyle atık mevzuat ve uygulamaları paneli" 22-23 Ekim tarihlerinde Ankara Ticaret Odası Eski Meclis Salonu'nda gerçekleştirildi. Çok sayıda kuruluş ile çok sayıda sektör temsilcisi geniş

bir yelpazede atık yönetimini konuştu. Ortak görüş olarak atığın daha iyi yönetilmesi gerektiği vurgulanan ve 2 gün süren panellerde, Türkiye'nin 2023 vizyonu için çevre politikasının nasıl olması gerektiği de TÜRKAY 2013'te belirginleşti.

Sektör temsilcileri, akademisyenler ve uzmanlar; dört panelde de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı başta olmak üzere ilgili tüm bakanlıklar ile koordinasyonun ve işbirliğinin önemine vurgu yaptı; ortak bir atık aklı ile hareket ederek 2023 hedefi konulması gerektiği konusunda da görüş bildirdi.

TÜRKİTAY 2013'ü başta Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olmak üzere çok sayıda farklı bakanlık mensupları da takip etti. İki gün süren panellerde 36 konuşmacı yer aldı.

2006'da Tuzla Orhanlı'da 2 bin tane zehir dolu varil bulduğumuz gün işler Türkiye'de değişti. 2 bin varilin 500 tanesi dere kenarına delinerek bırakılmış, dereye akmış, bulduğumuzda üzerinden 5 yıl geçmişti.

Adeta 2023 atık yönetimi şemasının oluşturulduğu panelde, gün gün toplantı toplantı şu görüşler öne çıktı:

■ GÖNÜLLÜLÜK OLUR AMA YAPILANMA ŞART

ATO toplantı salonunda 22 Ekim'de başlanan 2023'E Doğru AB Sürecinde Türkiye'de tüm yönleriyle atım mevzuat ve uygulamaları panelinin açılış konuşmalarının ilkinin Tüketici ve Çevre Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Beyhan Aslan gerçekleştirdi. Sağlıklı bir çevrenin Anayasa ve yasalarda yer aldığı altını çizen Aslan, AB İlerleme Raporları'nda da

Türkiye'nin çevre konusuna ilişkin bölümlerin büyük yer aldığını söyledi. Sivil düşüncenin çevre konusunda önemli olduğunu belirten Aslan, "Gönüllülükle katkı olur ama sanayinin ciddi ihtiyaçları vardır, teşvike ihtiyacı var. Devletin ciddi görevleri var. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının tek başına değil, tüm bireylerin görevidir çevre. Özel sektör ve devlet arasında entegrasyon olmaz ise; biri kirletir biri temizlerse... birinin duyarlılığı yarıda diğeri aşağıda olursa bu iş başarılmaz. Bütün kamu birimlerimizin çevre birimi olmak zorunda. Okulun, hastanenin çevre sorumlusu yoksa,

Tüketici ve Çevre Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Beyhan Aslan açılış konuşmasını yaptı...

Bizde de 1993'te Ümraniye Hekimbaşı'nda bir çöplük faciası yaşanmıştı. İstanbul'da çöp yığınları vardı, işçiler grev yaptığı için vatandaş kendileri çöpleri toplatıyordu. 1994 sonrası büyük gelişmeler kaydettik...

TÜRKİYE 2013'te katkı sağlayan taraflara plaketleri törenle verildi. ATO Başkanı Salih Bezci plaketini Prof. Dr. Mehmet Emin Birpınar'dan aldı.

bu konuda sorumlu birimi yoksa bu iş yürümez! Çevre konusunda kamu ve özel sektör yeni yapılanmaya girmeli." dedi.

■ TUZLA'DA VARİLLERİ BULDUK YASA TBMM'DEN GEÇTİ

Panelin ikinci açılış konuşması ise Çevre ve Şehircilik Bakanı Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. Mehmet Emin Birpınar tarafından gerçekleştirildi. Çevreye ilişkin kanunların ABD'de yaşanan bir çevre kazası sonrası dünyanın gündemine girdiğini belirten Müsteşar Yardımcısı Prof. Birpınar, Türkiye'de 1993'ten sonra bu konu-

da hızlı bir atılım olduğunu söyledi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın çevre konusunda İstanbul Büyükşehir Belediye başkanlığı döneminden beri çalıştığı altını çizen Birpınar, şunları söyledi:

"Bizde de 1993'te Ümraniye Hekimbaşı'nda bir çöplük faciası yaşanmıştı. 38 vatandaşımız düzensiz depolama yapıldığı için göçükte ölmüştü. Bir kısmının cesedine bile ulaşamamıştı. İstanbul'da çöp yığınları vardı, işçiler grev yaptığı için vatandaş kendileri çöpleri toplatıyordu. Salgın hastalıklar o dönemde yayılmaya başlamıştı. O günlerde

“İşin ahlak boyutunu ele almalıyız. Neleri gündeme getirtmeliyiz? Bakanlık sadece eğitim ayağını değil, din ayağını da güçlendirmeli.”

TBMM Çevre Komisyonu Başkanı AK Parti İstanbul Milletvekili Erol Kaya

biraz tedbirler alındı. 89'dan önce müsteşarlık sonra Çevre Bakanlığı kuruldu. Sanayicinin ciddi baskısı ile çevre kanununda ciddi yaptırımlar olmadı. 2006'da Tuzla Orhanlı'da 2 bin tane zehir dolu varil bulduğumuz gün işler Türkiye'de değişti. 2 bin varilin 500 tanesi dere kenarına delinerek bırakılmış, dereye akmış, bulduğumuzda üzerinden 5 yıl geçmişti. Dünya ayağa kalktı. BBC ve CNN'in de kendisi de 38 tv kanalı dahil, çalışmamızı çekmeye gelmişti. Atıklar dereye gidiyordu, ötede seralar vardı, seralar da bu dereden sulanıyordu. Atıkları oraya gömen sanayicinin çocukları da o seralarda yetişen do-

matesi, biberi lokantada yiyor. Bunu yapan sağlık sektöründen bir sanayici idi. Sağlık hizmeti vermesi gerekendi. Gözlerim yaşarmıştı, bu işi nasıl yapar diye. Çok yakınında (Genel Müdürü'müz Muhammet Saraç burada) İZAYDAŞ vardı. İZAYDAŞ'a vermemek için bunu yapmıştı. Tesis yoktu diye bir şey yok. Tuzla'da o varilleri bulduğumuzda İZAYDAŞ yüzde 30 kapasiteyle çalışıyordu. Ne zaman varilleri bulduk. İZAYDAŞ üç sene sonrasına randevu vermeye başladı. TBMM'ye beş defa Çevre Kanunu gelmiş, kadük olmuş, geçirilemiyordu. Bir gecede TBMM'de kanun geçerek yasalaştı.”

“
Çevre korumayı bir bilince dönüştürerek, ağaca suya zarar vermenin ahlaki sıkıntısını insanlara anlatmalıyız.
”

TÜRKİYE panelinin düzenlenmesine katkı sağlayan Çevre Koruma Vakfı'na TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Erol Kaya tarafından plaket verildi. Plaketi Genel Sekreter Mete İmer, aldı.

Atık lastiklerin toplanmasında Türkiye genelinde önemli başarılarla imza atan LASDER'e plaketini panele katkılarından dolayı TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Erol Kaya, Genel Sekreter Korhan Ul'ı'a takdim etti.

TÜRKRAY panelinin düzenlenmesine katkı sağlayan Tüketici ve Çevre Eğitim Vakfı'na TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Erol Kaya tarafından plaket verildi. Plaketi TÜKÇEV adına Ömer Faruk Uçman aldı.

TÜRKRAY panelinin düzenlenmesine katkı sağlayan Tüm Akü İthalatçıları Derneği'ne, TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Erol Kaya tarafından plaket verildi. Plaketi TÜMAKÜDER adına Y.K. Başkanı Mustafa Akalp aldı.

TÜRKRAY paneline moderatör ve panelist olarak önemli katkı sağlayan Prof. Dr. İzzet Öztürk'e plaketini günün anısına TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Erol Kaya verdi.

TÜRKRAY panelinin düzenlenmesine Ana Sponsor olarak katkı sağlayan İZAYDAŞ'a, TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Erol Kaya tarafından plaket verildi. Plaketi Genel Müdür Muhammet Saraç İZAYDAŞ adına aldı.

TÜRKRAY panelinin düzenlenmesine Sponsor olarak katkı sağlayan MESEK'e, TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Erol Kaya tarafından plaket verildi. Plaketi Genel Müdür İbrahim Yücel MESEK adına aldı.

TÜRKRAY panelinin düzenlenmesine Sponsor olarak katkı sağlayan MSG Enerji'ye, TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Erol Kaya tarafından plaket verildi. Plaketi Genel Müdür Cavit Vardarlılar MSG Enerji adına aldı.

■ ÇEVRE İÇİN AHLAK ŞART

Panelin üçüncü açılış konuşmasını ise TBMM Çevre Komisyonu Başkanı AK Parti İstanbul Milletvekili Erol Kaya yaptı. Türkiye'nin 2023 çevre politikasını oluşturmaya çalıştığını anlatan Başkan Kaya, "İşin ahlak boyutunu ele almalıyız. Neleri gündeme getirtmeliyiz? Bakanlık sadece eğitim ayağını değil, din ayağını güç-

lendirmeli. Alevi ve Roman çalıştay yaptık. Azınlıkları ve tüm mezhepleri dikkate alarak böyle bir kutsallığı iade etmeliyiz. Bunu bir bilince dönüştürerek ağaca suya zarar vermenin ahlaki sıkıntısını insanlara anlatmalıyız. Geçen hafta Kore'de idim. Kore dünyada bizimle birlikte kalkınma sürecine başlayan, bizden sonra başlayan sonuçlara bakınca ülkenin

yüzde 65'e yakını ormanlarla kaplı. Fert başı gelir 30 bin dolar. İnanılmaz bir çalışma söz konusu. Bir idarede yönetici çıkmıyorsa, Allahın kulu çıkmaz. Çıkarsa büyük saygısızlık oluyor. İnanılmaz bir kurumsal saygı var. Ahlakı merkeze koyarak bir bilincin yaratılması lazım. Yeni nesil teknolojiyi ülkeye kazandırılm. 2023 için yeni yapıyı şimdiden oluşturalım diyorum.

TÜRKTAJ panelinin düzenlenmesine katkı sağlayan Recycling INDUSTRY Dergisi'ne, TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Erol Kaya tarafından plaket verildi. Plaketi dergi adına Haber Müdürü Şenol Baştakar aldı.

Ankara Ticaret Odası Başkanı Salih Bezci

16. büyük ekonomi Türkiye; gelecek nesillere daha temiz ülke bırakmak zorunda. Burada atılacak adımlar 2023'teki Türkiye'yi sağlık estetik olarak şekillendirecektir...

Herkese teşekkür ediyorum. Bize de düşen neler varsa katkı yapmayı arzu ediyorum" diye konuştu.

■ HAREKETE GEÇME ZAMANI

Ankara Ticaret Odası Başkanı Salih Bezci de, açılış konuşmasında panelistlere başarı dileyerek, önemli bir konunun gündeme getirildiğinin altını çizdi. Başkan Bezci, atık konusunda çevre bilincine vurgu yaptığı konuşmasında, "Katı atık yönetimi geleceğe yatırım demektir. Tüm kaynakların hızla tüketildiği Türkiye'de, soruna doğru en hızlı çözüm geri dönüşümdür, geri dönüşüm yeni istihdamdır... Dev bir sektör demektir...

Tüm insani aktiviteler bile çöp üretir. Katı atıkları değerlendirmek üretim kadar önemlidir. Ne hükümetler ne çevre uzmanları bunu görmezden gelemez. Şimdi harekete geçme zamanı! 16. büyük ekonomi Türkiye; gelecek nesillere daha temiz ülke bırakmak zorunda. Bu günkü toplantı bununla ilgili. Burada atılacak adımlar 2023'teki Türkiye'yi sağlık estetik olarak şekillendirecektir" dedi.

■ UYGULANABİLİR YÖNETMELİKLER ÇIKARTIYORUZ

Panelin ilk oturumu "Avrupa Birliği Çevre Mevzuatı Uygulama Sürecinde Ulusal Program, Öncelikler, Mev-

"Katı atık yönetimi ve geleceğe yatırım demektir. Tüm kaynakların hızla tüketildiği Türkiye'de hızla soruna doğru en hızlı çözüm geri dönüşümdür geri dönüşüm yeni istihdamdır"

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanlığı Endüstriyel Atıklar Şube Müdürü Betül Doğru:

“Tehlikeli atıkla ilgili 6 tesis var, 282 geri kazanım tesisi var. Hızla bu sayı yükseliyor. Üreticilerden kayıtları almak için program geliştirdik 2009’da başladık, 2010, 2011’e bakacak olursak beyan edilen miktarda yüzde 20’lik artış var, bertaraf edilen miktarda yüzde 300 artış var.”

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü Çevre İklim Değişikliği ve Enerji Verimliliği Şube Müdürlüğü Sanayi ve Teknoloji Uzmanı Damla Sağlam Şatır

cut Durum Analizi” başlığıyla yapıldı. İstanbul Teknik Üniversitesi’nden Prof. Dr. İzzet Öztürk’ün moderatör olduğu panelde ilk sözü Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanlığı Endüstriyel Atıklar Şube Müdürü Betül Doğru aldı. Türkiye’nin AB’ye uyum konusunda çalıştığını anlatan Doğru, “Yıllık ilerleme raporlarıyla bizi takip ediyorlar. Görüşleri bildiriyorlar. Son ilerleme raporunda gelişme olduğu ifade ediliyor. Biz çalışmalara devam edeceğiz. Mevzuat tarafında şöyle bir husus var. Tüzüklerde bizim yapmamız gereken şeylere, ulaşmamız gereken şeyleri ifade ediyorlar. Tavsiye olarak yayımlandığı AB’nin yayınladığı mevzuatlar var. Hukuki bağlayıcılık yok... Zaman zaman bakanlık olarak tenkit ediliyoruz, yönetmelik yapıyorlar. Evet çeviriyoruz ama yeni bir çeviriyle bunu mevzuata yansıtmıyoruz. AB üyesi ülkelerde bu direktif nasıl uygulanmış ona bakıyoruz. Türkiye’nin uygulayabileceği yönetmelikleri çıkartma-

ya çalışıyoruz” diye konuştu.

■ TEHLİKELİ ATIKTA ARTIŞ VAR

Tehlikeli atıkla ilgili Türkiye’deki rakamlardan söz eden Betül Doğru, Tehlikeli atıkla ilgili 6 tesis var, 282 geri kazanım tesisi var. Hızla bu sayı yükseliyor. Üreticilerden kayıtları almak için program geliştirdik, 2009’da başladık, 2010, 2011’e bakacak olursak beyan edilen miktarda yüzde 20’lik artış var, bertaraf edilen miktarda yüzde 300 artış var. Tesisin içinde kullanılması. Bunun zaten sabit olması çok normal. Stok dediğiniz şey bekletiyor. İhracat da azalmış. İnsanlar atıklarını bilmeye başladılar ve uygun şekilde bertarafa göndermeye başladılar. Daha çok çalışmamız lazım” şeklinde konuştu.

■ İSTIKRAR ŞART

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü Çevre İklim Değişikliği ve Enerji Verimliliği Şube Müdürlüğü Sanayi ve Teknoloji

Marmara Belediyeler Birliği Çevre Yönetim Merkezi Direktörü Aynur Acar

“Kaynağından ayrı toplama yapılamıyor. Atık bertaraf tesislerinin yetersizliği, kurulamaması, özel tesislerin belediyeye yük getirmesi, atık çamurunun düzenli depolama sahalarında bertaraf edilmek istenmesi başlıca sebep.”

Uzmanı Damla Sağlam Şatır ise 2. Dünya Savaşı ile birlikte atık dönüşümünün başladığını söylediği konuşmasında, ilginç bilgilere yer verdi. Kalkınma anlayışını benimseyen ülkelerde atık dönüşümü olduğunu anlatan Şatır, “İkinci Dünya Savaşı sırasında vatandaşların metal maddeleri toplamalarının teşvik edildiği biliniyor. Atıkların dönüşümü birincil hammadde ihtiyacını azaltarak, uzun vadede ekonomik ve verimli bir yatırımdır. Kalkınma anlayışını benimseyen ülkeler, ekonomik değeri bulunan atıklarının değerlerini geliştirmeleri gerekir. Ülkemizde de alanda var olan tamamıyla değerlendirilemeyen atıkların dikkate alınması sonucunda ulusal standardın doğması oluşmuştur. Bu kapsamda 2011’in Ağustos ayında ekonomi koordinasyon kurulunda karar verilip 2012’de Kalkınma Bakanlığı’nda dışa bağımlılığı yüksek olan sektörler için ağırlık verilecek cüm-

lesine vurgu yapılmış. Geri dönüşüm sektörü çok sayıda paydaşın somut katkısını gerektiriyor. İstikrarlı biçimde faaliyetleri kapsamı lazım. Stratejide yer alanların uygulanarak çevresel ve ekonomik fayda sağlanması öngörüldüğünü söylemek istiyorum” ifadelerini kullandı.

■ 2009’DAN SONRA ÇALIŞMALAR ÇÖKTÜ

Marmara Belediyeler Birliği Çevre Yönetim Merkezi Direktörü Aynur Acar ise, belediyelerin atık toplamadaki paylarına ilişkin olarak, “Bazı eğitimlerde TAP ve YK’ları belediyelerle tanıştırdık. İl müdürlüklerinin uzmanlarını davet ettik, doğru uzmanlarla belediyeye anlatılmasını sağladık. Başlarda YK’ların imkanları sayesinde geri dönüşüm kutuları dağıtıldı. 2009’dan sonra çalışmalar sürdürülebilir olmadı. Yeni belediye başkanları geldi, eğitilmiş kadroları değiştirdiler.”

“

2009’dan sonra çalışmalar sürdürülebilir olmadı. Yeni belediye başkanları geldi, eğitilmiş kadroları değiştirdiler

”

“Çevre ve Şehircilik Bakanlığı AB Yatırımlar Dairesi su ve atık su için 545 milyon Euro, katı atık için 232 milyon Euro, kapasite geliştirme için 26 olmak üzere 2007-13 arası 803 milyonluk bütçeye sahip”

Projelerin çökmesine neden oldular” dedi.

■ KAMUNUN SORUMLULUĞU ARTTIRILMALI

Atığın bertaraf edilmesi için tesis yetersizliğinden dem vuran Acar, “Kaynağından ayrı toplama yapılamıyor. Atık bertaraf tesislerinin yetersizliği, kurulamaması. Özel tesislerin belediyeye yük getirmesi. Atık çamurunun düzenli depolama sahalarında bertaraf edilmek istenmesi. Yetki devrinin olmadığı konularda yetersizlik... Daha bir sürü şeyi sayabiliriz. Çöp sorunun çözümünde tüm tarafların da bu ülkede yaşadığı 75 milyon nüfusun sorumluluğu vardır. Bunun alt yapısının maliyetini belediyeye yükleyip, beklemek haksızlık! Kamu kurum ve kuruluşlarının sorumluluğunu arttırmak için uzun vadeli billboard reklam, afiş gibi ayrı toplama planları, programları genelge halinde ilgili makamlara yayınlanmalı. Medyaya, okullara dağıtılmalı. Promosyon malzemeleri için kitap malzemesi şart” şeklinde konuştu.

■ 200’ÜN ÜZERİNDE BELEDİYEYE DESTEK

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı AB Yatırımlar Dairesi Başkan Vekili İsmail Raci Bayer ise ekonomik katkılardan bahsettiği konuşmasında, “Birimimiz su ve atık su için 545 milyon Euro, katı atık için 232 milyon Euro, kapasite geliştirme için 26 olmak üzere 2007-13 arası 803 milyonluk bütçeye sahip. Nüfusu 50 binin üzerinde olan 200’ün üzerinde belediyeye destek sağlanmıştır” bilgisini verdi.

■ TÜRKİYE YÜZÜNÜ BATI’YA DÖNDÜ

Panelde konuşan REC Türkiye Direktörü Rifat Ünal Sayman ise nüfus arttıkça atığın arttığını söyledi. Sayman, “GSMH arttıkça evsel atık artacak diyoruz. Çevresel sorunlar atık sorunu kentlerde kendini gösteren bir sorun. Büyük şehirlerde nüfusun toplam nüfusa oranı yüzde 46 iken, evsel atıkların yüzde elektronik atıkların yüzde 64’ü bu şehirlerde bulunuyor. Kentlerde atıklar üretiliyor ve kentsel sorun. Atık sorunu evrensel

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı AB Yatırımlar Dairesi Başkan Vekili İsmail Raci Bayer

REC Türkiye Direktörü Rifat Ünal Sayman

GSMH arttıkça evsel atık artacak diyoruz. Çevresel sorunlar atık sorunu kentlerde kendini gösteren bir sorun.

“Atık sorunu evrensel bir sorun. Dünyanın farklı kentlerinde bu sorunla karşılaşabiliyoruz. Türkiye sorunun çözümü için yüzünü batı'ya dönmüş durumda”

bir sorun. Dünyanın farklı kentlerinde bu sorunla karşılaşabiliyoruz. Türkiye sorunun çözümü için yüzünü batı'ya dönmüş durumda” dedi.

■ ÇEVRE STK'SI SAYISI PARMAK KADAR AZ

Panelin son konuşmacısı Çevre ve İnsan Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Selami Horzum ise, çevre insan ilişkileri üzerine kurduğu konuşmasında STK katkısına değindi. STK'lar olmadan çevre bilincinin oluşamayacağını belirten Horzum, “AB’de çevre politikası yürütülürken STK’ların katkısı önem arz etmekte. Çevre konusundaki derneklere bakınca, sayısının parmakla sayılacak kadar az olduğunu gördük. Türkiye ilerleme raporları incelendiğinde en az uyum gösterilen alanlardan biri doğa korumadır.

Raporlar, yaşam alanlarının yitirilme-ye devam ettiğini vurgulamakta, öte yandan Türkiye’nin yeni büyük ölçekli su ve enerji alt yapı tesislerinin, korunamayan flora ve fauna türleri üzerinde yaratacağı olumsuz etkilere dikkat çekmektedir” diye konuştu.

■ DÖNÜŞÜMDE ENERJİYİ KAZANMAK BOYNUMUZUN BORCU

Panelin ilk gün ikinci oturum başlığı ise “2023’e doğru AB sürecinde atık yönetiminde temel sorunlar ve çözüm önerileri” oldu. ODTÜ’den Prof. Dr. Aysel Atımtay, moderatörlüğünü yaptığı panelde; atık enerji ilişkisine değinerek, “Enerji olmazsa olmaz, gelişmekte olan ülke için. Nerede en temiz enerji elde edersek önemli kazanım olacak. Kullandığımız ambalaj atıkları ve çöpler olsun, bir çoğunun

Çevre ve İnsan Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Selami Horzum

2. TURUM

Çevre konusundaki derneklere bakınca, sayısının parmakla sayılacak kadar az olduğunu gördük. Türkiye ilerleme raporları incelendiğinde en az uyum gösterilen alanlardan biri doğa korumadır.

Tüm Atık ve Çevre Yönetimi Derneği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Dr. Oğuz Can

“AB’de de atık değil ürün olarak tanımlandığını, uluslararası dolaşıma bırakıldığını görüyoruz. İleri termal bertaraf başlığını almak lazım.”

ODTÜ / Prof. Dr. Aysel Atımtay

ODTÜ’den Prof. Dr. Aysel Atımtay, moderatörlüğünü yaptığı panelde atık enerji ilişkisine değinerek, “Enerji olmazsa olmaz geliştirmekte olan ülke için. Enerjiyi de geri kazanmak boynumuzun borcu” dedi.

içinde enerji var. Enerjiyi de geri kazanmak boynumuzun borcu” dedi.

■ ATIK ENERJİSİ FOSİLİN YERİNE İKAME EDİYOR

Panelin ilk konuşmacısı Tüm Atık ve Çevre Yönetimi Derneği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Dr. Oğuz Can oldu. Çöp gazından elektrik konusuna değinen Can, şunları söyledi: “Atıktan enerji teknolojisine bakarsak çöp gazından elektrik üretiminde 15’e yakın tesisi var. 85 megavat güce ulaşmış. 115 depolama sahasının geçmesi durumunda 200 megavat olacak. Buna gazlaştırma diyoruz ama biyometalizasyon. Hayvansal ve tarımsal atıkların gazlaştırılması sonucu elde ediliyor. 3 bin 500 megavatlık potansiyel var. Atığın potan-

siyeli daha ortaya çıkarılmadığı halde var. Atıktan enerji denilince sadece elektriği göze almamak lazım. Bir yandan ısı, bir yandan alternatif yakıt üretimini dikkate almak lazım. Alternatif yakıtların ikincil yakma lisansı olan tesislerde fosil yakıtların yerine ikame etmesi, beraber yakma olarak geçiyor yönetmeliklerde. AB’de de atık değil ürün olarak tanımlandığını, uluslararası dolaşıma bırakıldığını görüyoruz. İleri termal bertaraf başlığını almak lazım. Bu noktada piroliz, gazlaştırma gibi termal işlemler söz konusu. Elektrik, yakıt enerjisi elde ediliyor. Atıktan enerji neden önemli? Çevre Kanunu ve mevzuatı atığın geri dönüşümünü öngörüyor. Geri kazanılan atığın yapılandırılması önemli. Entegre atık yönetimine atıfta bulun-

mak istiyorum. Atık minimizasyonu. Atıktan enerjinin çıkışına bakınca daha çok atığın minimize edilmesini öne alıyor. Yerel kalkınmada atığın sürdürülebilirlik başlığı... Özellikle atıktan enerji tesislerinin küçük çapta istihdam açısından yerel yönetim açısından son derece efektif katkı sağladığını görüyoruz”

■ ÇİMENTODA YAKMA KOTASI KALDIRILSIN

Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği Çevre Direktörü Canan Deringöz Gencil ise, çimentoda kullanılan atık miktarlarına ilişkin bilgiler verdi. Çimento tesislerinin birer çözüm ortağı tesisi olduğunu anlatan Deringöz, “Ülkenin atık denetiminde önemli bir çözüm ortağı sayıyoruz kendimizi. Normalinde atık yakma tesislerinin yılda 35 bin ton kapasitesi var. Bizim 450 bin ton yakıtı kullandığımız düşünülürse, sektör olarak atık sorununda çözüm ortağı olmuş oluyoruz. Mev-

cut durumu tespit ederken, birçok kişi konunun uzmanı, hangi yakıtları kullanıyoruz. Sorunlarımız neler bizim? Sorun şu; en çok yaygın sektörlerden biri çimento sektörü; 49 fabrika var, illere yayılı durumda. Hala bizim atıkları kullanma potansiyelimiz anlaşılammış durumda. Tehlikeli ve tehlikesiz atıkların toplamı enerjinin yüzde 40’ını sağlayabiliriz. Daha fazla olursa atık yakma tesisi oluyoruz. Ama AB’de sadece bu tehlikeli atıklara uygulanan bir kota. Bazı tesislerde bu oran yüzde 20’lere ulaşıyor. Bu kotanın kaldırılmasını istiyorum” dedi.

■ 16 BÜYÜKŞEHİRE YAKMA TESİSİ

Konuşmacılardan İTÜ öğretim üyesi Prof. İzzet Öztürk ise yakma tesislerine değindi. Türkiye’de yakma tesisi kurmak için 16 büyükşehirin düşünüldüğünü anlatan Prof. Öztürk, “Yakma sütununda başta İstanbul

Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği
Canan Deringöz Gencil

“Ülkenin atık denetiminde önemli bir çözüm ortağı sayıyoruz kendimizi. Normalinde atık yakma tesislerinin yılda 35 bin ton kapasitesi var. Bizim 450 bin ton yakıtı kullandığımız düşünülürse, sektör olarak atık sorununda çözüm ortağı olmuş oluyoruz.”

İTÜ öğretim üyesi
Prof. Dr. İzzet Öztürk

TÜRKİYE İHTİŞAT GÜNLERİ’nde sektörün aktörleri bilgi alışverişinde de bulunma fırsatı yakaladı. Prof. Dr. İzzet Öztürk MSG Enerji’nin çalışmaları hakkında bilgi alırken görülüyor.

“Evsel atıklardan termal prosesle enerji üretimi gündeme gelince, bunun birlikte ele alınması lazım. Isı geri kazanımı olmazsa, maliyetler daha da artıyor, maliyetin yükseltilmesi gerekiyor.”

İZAYDAŞ Genel Müdürü Muhammet Saraç

Marmara'daki şehirler olmak üzere Ankara, Antalya, İçel, G.Antep benzeri 16 büyükşehirin 14'ünde termal prosesler öngörüldü. Artvin değil de Giresun, Ordu, Rize, D. Karadeniz'in özel koşulları nedeniyle termal proses önerildi. Değişik kademelerde, atıklarla birlikte çamurların yönetilmesi için değişik planlama çalışmaları yapıldı. Bu çerçevede nüfusu yüz binden az olan yerlerdeki yerleşimlerin stabilize edilen çamurlarını ağır metaller ve bakteri patojenler bakımından şartlar uygunsa araziye uygulanabileceği, kalan kısımda ise başka yöntemlerin geliştirilmesi önerilmişti. O tarih itibarıyla AB genelinde de stabilize edilmiş çamurların arıtması yüzde 55 düzeyindeydi. Bugün daha fazla çekince görüyoruz. Ağır metal, hijyenik kaliteden değil. Öncü kirleticilerden. Birçok ülke hijyenik bakımdan öncelikli olsa da kirleticiler nedeniyle çamurun tarımda kullanılmasında teşvik edici değil” ifadelerini kullandı.

■ ATIKTAN ENERJİ GEREK

Atıktan enerji konusuna da değinen Öztürk, “Atığın ve arıtma çamurunun yakınmasında kalorifik değer, su muhtevası, yanabilirlik kriterine dikkat gerekiyor. Genellikle bir ton kentsel katı atık yakınca, 500 kilovat saat enerji üretiyoruz. Atığın belli bir kalorifik değeri olması lazım. Ortalama bin 600 olmalı. Bin dörtyüzün altına düşmemesi lazım. Bunun altındaki değerlerde bin ton atık yakınca 20 megavatlık elektrik enerjisi gereki-

yor. 1 onda 4 katı ısı gücü lazım. Evsel atıklardan termal prosesle enerji üretimi gündeme gelince, bunun birlikte ele alınması lazım. Isı geri kazanımı olmazsa, maliyetler daha da artıyor, maliyetin yükseltilmesi gerekiyor. Oluşan atığı görüyoruz. Bin tonluk tesisten 270 kilogram taban külü, 30 kilo hurda demir 40 fitlitre külü, 30 kilo baca külü çıkıyor. Özetle bin ton için 20 megavat enerjiyi ele alabiliriz” dedi.

■ 550 NOKTADAN ATIK ALIYORUZ

İZAYDAŞ Genel Müdürü Muhammet Saraç ise, Türkiye'nin ilk tehlikeli atık bertaraf tesisi İZAYDAŞ'a ilişkin bilgiler verdi. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı bir kuruluş olduklarını belirten Genel Müdür Saraç, “Yüzde 100 Kocaeli Belediyesi iştirakidir. Kocaeli ve Türkiye'ye dönük hizmetlerimiz var. Kocaeli'ye dönük günde bin altı yüz ton evsel atık bertaraf ediliyor. Düzenli depolama alanımız var, çöp gazımız var. İkinci işimiz İzmit körfezine giden gemilerin yılda 12 bin gemi, onların atığını bertaraf ediyoruz. Üçüncü işimiz Kocaeli'ndeki sağlık kuruluşlarının atıklarının toplanıp, bertaraf edilmesini yürütüyoruz. Günde 5 ton olduğu için sterilize ediyoruz, yönetmelik de 10 ton diyor. 550 noktaya uğruyoruz atıklar için. İnşaat atıklarını da Kocaeli sınırlarında bunu yapıyoruz. Herkesin diline düşme nedeni endüstriyel atıklar. Bunla ilgili ciddi yakma tesisi var. Hala ilk tesisimiz. İkincisi olsun diye bekliyoruz. Uygulama yaptıklarımız

“Marmara, Ankara, İzmir'in dışına çıkınca çoğu yerde atık tabiri yok. Onların iyi niyetle sistem içine almak lazım! Sanayici için atık maliyettir. En büyük şikayet maliyet”

Türtkay 2013'te katılımcılar ve panelistler hatıra fotoğrafı da çektiler.

"Bugün 26 milyon ton evsel atık, 1 milyon 120 bin ton tehlikeli atık üretiliyor, ki öyle olduğunu herkes biliyor, 100 bin ton tehlikeli atık var! Demek ki bunlar artacak. Bertaraf edecek tesislerin ortaya çıkması lazım!"

da depolarda bertaraf ediyoruz" diye konuştu.

■ BELEDİYELERDE HAYAL TİCARETİ OLUYOR

Atık dönüşüm şirketlerinin belediyelere bir fikrim var diye gittiklerini ama sonunun genelde belediye açısından hüsrana olduğunu anlatan Genel Müdür Saraç, şunları söyledi:

"Bugün 26 milyon ton evsel atık, 1 milyon 120 bin ton tehlikeli atık üretiliyor, ki öyle olduğunu herkes biliyor, 100 bin ton tehlikeli atık var! Demek ki bunlar artacak. Bertaraf edecek tesislerin ortaya çıkması lazım! Yapılan tesislerde ekonomi ve ticari kazanımlar ortaya çıkıyor. Sevgili firmalar hazırlıyorlar başkanlara gidiyorlar. Bütün belediye başkanları para sıkıntısı içinde. Şu kadar para harcıyorum, bu kadar geri dönüşüm varmış diyor, hemen o işin peşine koşabiliyorlar. Burada bir şey yapmak lazım... Bakanlığın 2008-12 eylem planı vardı. İleri götürmek lazım... Her ilin, yerleşim bölgesinin atığın özelliği, tar-

mı ile tavsiye edilen birinci teknoloji budur diye demek lazım... İş oraya gidince desteklemek lazım... yoksa hayal tacirleriyle de daha çok uğraşacağız!!!"

■ ÇİN DEĞİL AB İLE REKABET EDİN

Geri dönüşüm konusunda üreticilerin isteksiz olduğunu ve maliyetlerden yakındığını anlatan Saraç, "Marmara, Ankara, İzmir'in dışına çıkınca çoğu yerde atık tabiri yok. Onların iyi niyetle sistem içine almak lazım! Sanayici için atık maliyettir. En büyük şikayet maliyet. Ama bir ürünü üretiyorsan, hammaddesine para veriyorsun, malı almadan parasını peşin veriyorsun, enerjiye veriyorsun. Güzel bir ambalaja veriyorsun, sonra satıyorsun, buna para veriyorsunuz. Doğru üretirseniz atığın maliyeti binde oranındadır... Maliyeti kim ödüyor, son müşteri ödüyor. Rekabet edemiyoruz!... kimle? Çin ile... Ora ile değil, AB ile rekabet ediyoruz. O nedenle sanayicilerin illegal yollara sapma-

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Atık Maddeleri Değerlendirme A.Ş. (İSTAÇ) Aynur Çevikbilek

"Önce atığımızı tanımalıyız. Her bölgeye hangi yatırımın olması için öncelikli atığın içeriğini bilmemiz. O bölgenin enerji mi , kompost mu olduğunu bilelim ki başlangıç doğru olsun. Genelge de var, düzenli yapılması gereken bir yöntem. Bertaraf termal seçeceksek kalorifik değer ortaya çıkıyor. 1500/1600 kalorifik değer olmalı ki ilave yakıt kullanmayalım"

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Müdürlüğü Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu panelleri iki gün boyunca dikkatle takip etti ve sık sık not aldı...

Tehlikeli Atık Yönetim Teknolojileri Genel Müdür'ü Murat Yılmaz

“Atık hizmetleri ve tedariki kavramı ile atık yönetimi kavramını yeniden tanılamalıyız. Atık yöneticisi her çözüme eşit mesafede durmalı.”

masını söylüyoruz. Atıkları değerlendirmek için bekliyoruz. İlegal olarak kötü örnekler var” dedi.

■ KALORİFİK DEĞER ÖNEMLİ

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Atık Maddeleri Değerlendirme A.Ş (İSTAÇ) adına konuşan Aynur Çevikbilek ise, önce atığı tanımak gerektiğini söyledi. Tanınan atığa göre dönüşüm sistemlerinin kurulması gerektiğini ifade eden Çevikbilek,

“Önce atığımızı tanımalıyız. Her bölgeye hangi yatırımın olması için öncelikli atığın içeriğini bilmemiz gerekiyor. O bölgenin enerji mi? kompost mu? olduğunu bilelim ki başlangıç doğru olsun. Genelge de var, düzenli yapılması gereken bir yöntem. Bertaraf termal seçeceksek kalorifik değer ortaya çıkıyor. 1500/1600 kalorifik değer olmalı ki ilave yakıt kullanmayalım. Daha düşükse ilave yakıt gerekiyor yakma tesisi için. Atığımızın inört maddesi yüksekse kalorifik değeri düşük, bunlar yüksekse yüksek oluyor. Ülkenin nemi yüksek. Bizim İSTAÇ olarak yaptığımız atık karakteri Antakya, Erzurum, İstanbul, Trabzon'da ortalama kalorifik değer

1600-1700 arasında. Gelişmiş ülkelerde kalorifik değer nedir. Orada bir yakma üçgeni var. Nem muhtevası yüzde 50'nin altında, kül yüzde 60'ın altında, karbon 25'in altında olması lazım yakma tesisi için. Japonya ve Avrupa atığının değeri görülüyor sistemde. Avrupa'da 400'ün üzerinde termal sistem kullanan tesis var. ABD'de 87, Japonya'da 250'den fazlası enerji üreten 1300 yakma tesis var” diye konuştu.

■ ELEKTRİK GARANTİ AMA MALİYET YÜKSEK

Atık dönüşümünde enerji geri kazanımının önemli olduğunu vurgulayan İSTAÇ'tan Çevikbilek, “Yakma tesisinde 1200 derecede yakıyorsunuz, ısı ortaya çıkıyor, bunu ne yapacaksınız. Klasik sistemde elektrik enerjisi üreteceksiniz oluşan enerjinin yüzde 27'sini kullanıyorsunuz, diğer sistemde yüzde 95'e kadar ısıyı kullanabiliyorsunuz. Yalnızca ısı üretimi istiyorsanız, tesisin kendisiyle ilgili, toplu konuta ya da havuza yakın tesis kurarsanız bunu tercih edebilirsiniz. Yoksa satışı ciddi sıkıntı olur. Sizi mali sıkıntıya sokabilir. Elektrik üretebilirsiniz ama satışı kolay maliyeti yük-

TÜRKTAŞ Paneli'nde panelistlerle katılımcılar arasında interaktif bir bağ oluştu. Dinleyiciler panelistlere Soru - Cevap bölümünde çok sayıda soru yöneltti. Eyüp Kaya soru yönelten dinleyicilerden biriydi.

Panele Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, AB Bakanlığı'nın yanı sıra firma temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları katılım sağladı.

Panele sponsor olarak katkı sağlayan MSG Enerji Yöneticileri iki gün süren paneli yakından takip etti.

sek. Yüzde 25 ısıdan faydalanabilirsiniz. Hem ısı hem elektrik enerjisi kullanabilirsiniz elektrik garanti, ama maliyeti yüksek. Tesisler kendi amorti edebiliyor" ifadelerini kullandı.

■ ATIK YÖNETİMİ KAVRAMINI YENİDEN TANIMLAMALIYIZ

Panele katılan bir diğer isim Tehlikeli Atık Yönetim Teknolojileri Genel Müdür'ü Murat Yılmaz ise, atık sektörünün sorunlarının büyüdüğüne dikkat çekti. Atık yöneticisinin her soruna eşit mesafeli olması gerektiğini anlatan Yılmaz, "Miktar üzerinden kazanç elde ederek, gelişen sektörden kaynağı korunan temiz çevrenin kaynağında azaltmayı geliştirecek yönetim modelleri beklemeliyiz. Atık yönetim sektörü olarak miktar üzerinden hizmet vereceğiz hem de kaynağında azaltacağız. Atık hizmetleri ve tedariki kavramı ile atık yönetimi kavramını yeniden tanımlamalıyız. Atık yöneticisi her çözüme eşit mesafede durmalı. X hizmet sektöründe faa-

liyet gösteriyorsam, tüm çözümleri oraya çıkartmak benim misyonum. Bu benim çözüm yöntemimdir" ifadelerini kullandı.

■ ÖLMÜŞ İLE OLMUŞA ÇARE ARIYORUZ

Sektörün ilk lisanslı tesisinin danışmanlığını yaptıklarını anlatan Genel Müdür Yılmaz, "Maliyetleri istedik. Atığı yerinden aldık, bertaraf ettik. Bu çalışmalarda bulduk. Üretici yönetimi, transfer yönetimi, alternatif yakıt yönetimi olmadan bu hedefe ulaşamayız. Atık ve kayıp yönetiminde, son dönüşüme kadar birbiriyle bağlantılı tüm dengeler, satın alımda cüruf içeriği yüksek madde varsa alternatifleri kükürt olmayan varsa, maliyetleri etkileyecektir. Kaynağında ayrıştırma, atığı birbirine karıştırınca bertaraf maliyetleri yükseliyor. Ayrı depolama. Bir konteyner aracını 1 ton, 5 ton da arttırabiliriz. Bertaraf maliyeti artıyor. Karadeniz'de linaslı araç yok, Ankara'dan çağırıyorsunuz.

"Ne oldu 1998'lerde İZAYDAŞ montajı bitti, çalışmaya hazır, tu kaka oldu. İZAYDAŞ olmasa idi ne yapardık diyoruz. Bu deneyimden giderek 2023'e nasıl yaklaşmak lazım?"

"Atıkları tekrar kullanmak, geri kazanmak öncelikli uygulama. Atık hiyerarşisine bakınca en iyi teknikler kullanılsa da yakma uygulanmak zorunda."

Türkiye Kimya Sanayi Demeği Çevre Danışmanı Dr. Caner Zambak

“6 milyar kişiydik, 9 milyara doğru gidiyoruz hızla çok ciddi bir şekilde. Bu da demektir ki yüzde 30 daha çok suya ihtiyacımız var, yüzde 45 daha fazla enerjiye ihtiyacımız var, yüzde 50 daha çok yiyeceğe ihtiyacımız var ve yüzde 100 lastiğe ihtiyacımız var.”

“Herhangibir yakma tesisi depolama olmadan çalışamaz. Atığa bakınca en istenmeyen oluyor. O düzenlenecek şimdi. Düzenli depolama, enerji geri kazanımı olacak.”

Etrama Avrupa Lastik ve Kauçuk Sanayicileri Genel Sekreteri Fazilet Çınaralp

Burada tamamen üretim yapmayınca süreç ne oluyor? Ölmüş ile olmuşa çare arıyorsunuz” diye konuştu.

■ YAKMA İYİ ÇALIŞSA BİLE BACA TOZU ÇIKAR

Sektörde 18 yıllık deneyimle, önemli kuruluşların idarelerini üstendiklerini anlatan Türkiye Kimya Sanayi Derneği Çevre Danışmanı Dr. Caner Zambak, atık yakma tesisleri olsa bile açığa çıkan kül için depolama alanı gerektiğini söyledi. Zambak, “Atıkların oluşmasını önlemek, tekrar kullanmak, geri kazanmak öncelikli uygulama. Atık hiyerarşisine bakınca en iyi teknikler kullanılsa da yakma uygulanmak zorunda. Bu tesislerden de atıklar çıkacak. Yine kül çıkacak, yine düzenli depolamaya ihtiyaç var. Her hangi bir yakma tesisi depolama olmadan çalışamaz. Atığa bakınca en istenmeyen oluyor. O düzenlenecek şimdi. Düzenli depolama, enerji geri kazanımı olacak. Diğerlerini dikkate almalıyım. Amaç enerji üretmek. Tehlikeli atıklar için çeşitli yöntemler var. Döner fırın, yataklı fırın, gazlaşma, plazma artığı. Bunlarda yüksek sıcaklıklar kullanılıyor. 3 bin derece ve daha yüksek derecede de enerji elde edilir. Buhar, enerji ve simetik

gaz olarak. Çimento fabrikaları için olabilir. Metalik alışımlar çıkar. Baca gazı atıkları da çıkacaktır. Yakma tesisi iyi çalışsa bile baca gazı tozu çıkar, yönetilmesi lazım” şeklinde konuştu.

■ İZAYDAŞ OLMASAYDI NE YAPARDIK...

İZAYDAŞ'ın tehlikeli atıkları bertaraf eden şirket olduğunu ve o olmasa idi ne olacağına yönelik soruyu sormak gerektiğini anlatan Dr. Zambak, “Ne oldu 1998’lerde İZAYDAŞ montajı bitti, çalışmaya hazır, tu kaka oldu. İZAYDAŞ olmasa idi ne yapardık diyoruz. Bu deneyimden giderek 2023’e nasıl yaklaşmak lazım? Şu anda fazla heyecanlanmayalım. Bu tesislerin iyi olduğunu biliyoruz. Bizler biliyoruz. Ama dışarı çıkınca çed için müracaat edince hazır mıyız? göğüslemeye. Değiliz... Doğaya kazandırılacak eski maden ocağı patinaj yapıp duruyor. İzaydaş Genel Müdürü Muhammed Bey, “Belediye başkanlarına hala olmayan teknolojiyi satıyorlar” dedi. Bunu şimdiki başkanlar için mi diyorsunuz? 18 yıl öne ABD’den geldiğimde biliyordum... ama devam ettiğini bilmiyordum!” dedi.

Panelin 2. Gün 3. Oturum başlığı

"AB'de atık yönetiminde yerel yönetimlerin ve yetkili kuruluşların rolüne genel bakış, yerel yönetimlerin atık yönetiminde yasal sorumlulukları ve uygulamada karşılaşılan temel sorunlar ve çözüm önerileri. Sağlık, hukuk, finansman ve kayıt dışılık çerçevesinde atık yönetimine genel bakış. Büyük kazaların kontrolü hakkında yönetmelik (SEVESO DİREKTİFİ). Geri dönüşüm tesislerinin yangın sigortası sorunlarına bakış" oldu. Panel öncesinde de Etrama Avrupa Lastik ve Kauçuk Sanayicileri Genel Sekreteri Fazilet Çınaralp, özel bir sunum yaptı.

■ ATIĞA YENİ BİR MADDE GİBİ BAKILMASI LAZIM

Atık diye bir şeyin kalmadığını, ikinci maddenin dünyada çok önemli olduğunu belirten Çınaralp, "6 milyar kişiydik, 9 milyara doğru gidiyoruz hızla çok ciddi bir şekilde. Bu da demektir ki yüzde 30 daha çok suya ihtiyacımız var, yüzde 45 daha fazla enerjiye ihtiyacımız var, yüzde 50 daha çok yiyeceğe ihtiyacımız var ve yüzde 100 lastiğe ihtiyacımız var. Sektör daha da çalışacak yani! Bir gerçek daha var, eğer bakılırsa enerji üreticileri şu anda en büyük su tüketici endüstri, yani su tüketici birim oldular. Öyle bir şey ki; artık ihtiyaçlar büyüdükçe gerçekten normal tüketicilere bu imkanlar ve sosyal maddeler yetersiz gelecek. Bunlar sonsuz değil sonuçta, enerjiye bakıyoruz nereden bulabiliriz? diye. Tabi ki enerji var ama yetecek mi? Büyük sorunlar ortaya

Nereden bakarsak bakalım toplanıp değerlendirilen ömrünü tüketmiş lastiklerde çok güzel bir başan yakalanmıştır.

çıkmaya başladı ve bunun için de artık atıkların, atık diye değil de; yeni bir madde, yeni bir husus olarak ele alınması gerekiyor" diye konuştu.

■ 30 MİLYON TON LASTİK DEĞERLENDİRİLDİ

Ömrünü yitiren lastiklerin değerlendirildiğini anlatan Çınaralp, "Nereden bakarsak bakalım toplanıp değerlendirilen ömrünü tüketmiş lastiklerde çok güzel bir başan yakalanmıştır. Şu an 30 milyon ton değerlendirilmiştir. Bu çok iyi bir oran. Kurulmuş olan sistemler çok şeffaf. Her taraf açısından güvenilir bir sistem. Verilen paraların nerelere kadar inildiğini çok net görüyoruz. 7-8 yıl içerisinde gerçekten bu masraflar

"Türkiye'de bir şey yokken her şeyi çöp olarak gören bir algı varken, bugün evsel atık, ambalaj atığı, atık yağlar, motor yağları, sanayi yağları tehlikeli atık gibi olgular insanlarda yerleşti"

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu

“Sadece evsel atıklar için değil, diğer tehlikeli atıklar için 280’in üzerinde geri kazanım tesisi var. 700 küsur bin ton tehlikeli atığı geri kazandık.”

“Sadece bakanlık olarak bizler değil, belediye de, vatandaş da duyarlı olmalı. Yaklaşık 40 milyon nüfusa hizmet veren 425 belediyenin ambalaj atığı planı onaylanmış durumda”

da kontrol altına girmiş bulunmakta. Ve araştırmalar da çok önemli çünkü birçok alanda yeni uygulamalar bulmak için, yeni sanayinin de yatırıma yöneldiği pek çok dal var. Şu an için atık lastikle ilgili hiçbir sorunumuz yok bence, ne kadar çok yeni lastik olursa, o kadar çok ömrü tükenmiş lastik olacak. Gelecek hala parlak!” ifadelerini kullandı.

■ 700 BİN TON ATIK KAZANILDI

3. oturum panelinin moderatörlüğünü Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu yaptı. Aynı zamana panelist olan Terzioğlu, Türkiye’de atık kavramını değiştirdiklerini söyledi. Atıkların çeşitlendiğini de anlatan Terzioğlu, şöyle konuştu: “Türkiye’de atığı nasıl yönettik? Türkiye’de bir şey yokken her

şeyi çöp olarak gören bir algı varken, bugün evsel atık, ambalaj atığı, atık yağlar, motor yağları, sanayi yağları tehlikeli atık gibi olgular insanlarda yerleşti. Bugün ben yapmadım. Herkesin bu çorbada bir tuzu var. Onlara teşekkür ediyorum. Dün bizim durumumuz bu şekilde idi. Başbakan en iyisini yaşamıştır. İBB’den gelmeden önce yaşanan faciaları, ondan sonra Başbakan İBB Başkanı oldu dedi ki buna çözüm bulmamız gerekiyor. Bu şekilde çöplerimiz yanıyor, patlıyordu. İptidai yöntemle atık yoluna gidiyorduk. İptidai yöntemlerde düzensiz depolama yapılan alanda gelen ambalaj atıklarını at arabasıyla gelen bir aile görüyoruz. Onlar da geri dönüşüme kazandırıyorlar. Bu şekilde modern tesislere kadar geldik. 69 düzenli depolama tesisi yap-

tık, 903 belediyeye, 45 milyon nüfusa hizmet ediyor. 2017'de de bütün atıklarımızı yasalara uygun şekilde depolama yoluna gideceğiz. Sadece evsel atıklar için değil, diğer tehlikeli atıklar için 280'in üzerinde geri kazanım tesisi var. 700 küsur bin ton tehlikeli atığı geri kazandık. Benim atığım bir başkasının hammaddesi olarak kullanıldı. Bunu yaparken yer altı suları kirlenmemiş oldu, ekonomik doğal kaynaklar azalmamış oldu. Bugün itibariyle 700 küsur bin ton atık kazanıldı."

■ 4 BİN ÖĞRETMEN EĞİTİLDİ

Sokak toplayıcılarını sisteme entegre için 8 yıldır uğraştıklarını anlatan Daire Başkanı Zeki Terzioğlu, "2005'ten beri devam ediyoruz. Bunda başarılı olamadık. Sadece bakanlık olarak bizler değil, belediye de, vatandaş da duyarlı olmalı. Yaklaşık 40 milyon nüfusa hizmet veren 425 belediyenin ambalaj atığı planı onaylanmış durumda. Ambalaj atıkları da kaynağında ayrı toplanmaya başlıyor. Bunu

yaparken sadece yasaları koyduk'la olmuyor, biz özellikle bugün itibariyle orta öğretimdeki çocukların, 5 ila 8 sınıfındaki çocukları bilinçlendirmeliyiz. 2005 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı idi, MEB eğitim programı hazırladık. Çocuklara fen bilgisi dersini anlatırken, Türkçeyi anlatırken, matematiği anlatırken vereceği örnekleri çevresel faktörle vermesi için formatör öğretmenler eğittik. Onlar da illerdeki eğitti, 4 bin öğretmen eğitildi" diye konuştu.

■ YÖNETMELİĞİN AYRINTILI OLMASI LAZIM

Tüketici ve Çevre Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Beyhan Aslan, çevre yönetmeliğine ilişkin konuştu. Yönetmeliğin atık sektörü için uygun olması gerektiğine vurgu yapan Aslan, "Ortak kuralları bir araya getirdiği için çerçeve yönetmelik olarak söylemesi mümkün. Ayrıntılı olması lazım. Her bir atık sektörü için çıkacak tebliğe önem vermek lazım. Atık sektörünün oyuncularını bu tebliğe göre

Zeki Terzioğlu: "Çocuklara fen bilgisi dersini anlatırken, vereceği örnekleri çevresel faktörle vermesi için formatör öğretmenler eğittik. Onlar da illerdeki eğitti"

"Bütün TAT'ların dürüst belgelendirme yaptığına inanıyorum. Aksi varsa ispat etmek iddia edene düşer. Bunu da bakanlıkta ispat etmesi lazım"

Tüketici ve Çevre Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Beyhan Aslan

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Atık Yönetim Müdürü Hüseyin Kılıç

“

Çöp gazından üretim tesisimiz faaliyette. Tehlikeli atık düzenli depolama alanı işletmede. Tıbbi atıklarla sterilizasyonla bertaraf sağlıyoruz. 600 civarında üreticiden günlük 5 ton atığın bertarafını sağlıyoruz.

”

davranışta bulunacaklar. Çerçeve yönetmeliğin hepsine uygun olmak yerine kendine uygun bölüme odaklanılması lazım. Bakanlık çıkaracağı tebliği daha uygulamaya yönelik daha anlaşılır tebliğiler olarak çıkartır diye bekliyorum. Sektörün tam olarak işlemesi için atık sektörünün işini tam yapması lazım. Toplayanlar ayrıştırıcılar, geri dönüşümcüler, belediyeler yetkilendirilen kuruluşlar ve ambalaj atığı sürenler. Bunlar aksiyorsa çark dönmüyor. Her çarkın uyumlu çalışması lazım” dedi.

■ LİSANSLI KURULUŞUN KAVGASI BİZİ İLGİLENDİRMEZ

Toplama ayırma tesisleri TAT'lara ilişkin olarak lisans konusuna da değinen Beyhan Aslan, şöyle konuştu: “TAT firmalar. Bu firmalar bakanlık-

Recydia A.Ş.-Genel Müdürü Dr. Oğuz Can

“

AB'yi bir ülke olarak görünce 200 milyon ton evsel atığı olan, 360 milyon ton imalat atığı olan, 900 milyon ton inşaat atığı olan bir tesis. Sınırlan belli bir organizasyon. Atık yönetimine yeni bir yaklaşım getiriyor.

”

tan lisans alıyorlar. Türkiye gerçeğine bakınca çoğu dededen atadan hurdacılıkla uğraşmış, daha sonrakiler bu işi modernleştirmiş arkadaşlar. Hepsi öyle değil, bir kısmı da bu işe gönül vermiş arkadaşlar. Kimse alınmasın sektörde eğitim düzeyi düşük. O nedenle kurumsallaşmaları gerekiyor. Arkadaşlarımızın çevre mühendislerini yoğunlukla çalıştırması, dinlemesi lazım. Personeli dinlemesi lazım. Biz yetkilenmiş kuruluşlar olarak bakanlıktan lisans almış her firmayı namuslu kabul ederiz. Bakanlık araştırmış, bakmış lisans vermiş. Bu ne demek, sen uygunsun demek. Bakanlığımız hayali belgelendirmenin önüne geçmek için kriterler koymuş. Nüfus kriteri. Hangi nüfustan ne kadar atık çıkar bunu belediyelere yetki vererek belgelendirmiş. Kim imzalıyor bunu,

Atık Kağıt ve Geri Dönüşümcüler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Saral

“

Kaynaktan toplama tamamen yetersiz. Sokaktan toplanıyor. Artık 3-4 milyon ton kağıt atık var ama yaklaşık 1 milyon tonunu şu an toplayamıyoruz. Onu da ekonomiye kazandırmamız gerekiyor.

”

belediyelerin temizlik işlerinde çalışan, çevre mühendislerinin sorumluluğunda olan kuruluşlar. Belediyenin imzaladığı her şeyi kabul ederim. Yetkilenmiş kuruluş olarak biz böyle bakarız. Lisans almışsa, belediye nüfus kriterine göre imzasını atmışsa, bize düşen görev nedir, linassı sürdürdüğü sürece, belediyenin yetkilisi bu belgedir dediği sürece ben güvenirim. Aksi ispat yargı konusudur. Bakanlığın işidir. Bakanlık şüphelenirse gerekli incelemeyi yapar. Teftişi yapar, gönderir. Şu uygulamalar eksiktir der. Meseleye sektör bazında bakarız. Firmalar değil, sektör ilgilendirir. Rekabetten dolayı birbirine düşen firma bizi ilgilendirmez. Muhatap sektör, firmalar değil. Mesele subjektif değerlendirilmeli. Bütün TAT'ların dürüst belgelendirme yaptığına ina-

Lastik Sanayicileri Derneği Genel Sekreteri
Korhan Ul

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma
ve Kontrol Daire Başkanı Doç. Dr. Cevat Yaman

Çevre Koruma Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı
Okyar Yayalar

“

Her yıl sattığımız lastiğin oranlar dahilinde toplamak zorundayız. Her yıl yüzde 95 seviyelerinde oran tutularak yola devam ettik. 2012'ye kadar 4 yılda toplanan geri dönüşümü sağlanan lastik adedi 280 bin ton.

”

niyorum. Aksi varsa ispat etmek iddia edene düşer. Bunu da bakanlıkta ispat etmesi lazım. Biz de rahatsızız, belgelendirilmiş kuruluşu şikayet ediyor. Biz teftiş kurumu değiliz. Kapatma gücümüz yok. Lisans iptal etme gücümüz yok. Bakanlıkla sektör firmalar muhataptır biz olamayız.”

■ ATIK BERTARAF EDİYORUZ BELEDİYELERE ÖĞRETİYORUZ

Türkiye'nin atık bertarafını en iyi yapan belediyelerinden Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Atık Yönetim Müdürü Hüseyin Kılıç ise, kazandıkları tecrübeleri paylaştı. Belediyeleri eğitime aldıklarını anlatan Kılıç, “Büyükşehir belediye kanunu 2004 yılında yürürlüğe girdi, Kocaeli ve İstanbul, il sınırlarından sorumlu oldu. 44 belediye başkanlığımız vardı. Belediyelerle

“

Kompost bir ton gün, diğeri iki bin ton gün. Üç bin ton atığı üretebiliyoruz. Yüzde 3 oranında ambalaj atığını kazanabiliyoruz. Hepsini toplayınca İstanbul'da ambalaj atıkları yüzde 40 oranında geri kazanabiliyoruz.

”

konut alanımız vardı. Önce tüm vahşi depolama sahalarını kapattık. Atıkların gelmesini sağladık. 44 belediye olunca işimiz zordu. Kaynağında toplamayı bırakın zordu, çöp toplamada sıkıntılar vardı. Onlara destek olduk. Depolama sahalarına atığın yollanmasını sağladık. 12 ilçe belediyesine düşünce işimiz daha kolay oldu. Çalışmalar daha sağlıklı yürüdü. Belli bölgelere katı atık aktarma istasyonu inşa ettik. Düzenli depolama İZAY-DAŞ tarafından işletiliyor. 2007'de Dilovada'da depolama alanı inşa ettik. İkinci kademe lot alanı yaptık. Çöp gazından üretim tesisimiz faaliyete geçti. Tehlikeli atık düzenli depolama alanı aynı tarihten beri işletmede. Tıbbi atıklarla sterilizasyonla bertaraf sağlıyoruz. 600 civarında üreticiden günlük 5 ton atığın bertarafını sağlı-

“

Çok konferanslar tertitledik, uzmanlar getirdik, hepsinde şu vardı ki, bu işin içinde belediyeler olması lazım. Belediyeler nasıl var? Kerhen var. İlçe belediyeleri için konuşuyorum kerhen varlar.

”

yoruz. TÜBİTAK projesi olarak Kocaeli Üniversitesi 5 ortakla ARGE yaptık. Bu tesiste çim atıkları, park bahçe atıkları, Tavuk gübresi, işkembe atıkları, hal atıklarını işliyoruz. Örnek bir tesis oldu bizim için” dedi.

■ HANGİ TESİSLERİ KURACAĞIMIZI BELİRLEDİK

Kocaeli Belediyesi'nin gemi atıklarını da dönüştürdüğünü anlatan Kılıç, “Gemi atıklarına ilişkin hizmetleri de yürütmek görevlerimiz arasında. 2009 yılından bu yana 12 bin geminin yüzde 60 oranında atıklarını aldık. Bertaraf ediyoruz. Hafriyat toprağı için döküm alanı var. Halkın kullanımına bu alanı açtık. Arıtma tesisi konusunda 10 tesis var. 200 ton çamurdan ilave yakıt kullanıyoruz. Bunu İTÜ ile atık yönetim planı ile yapıyoruz. Han-

2011'de ne demişlerdi...

Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Sektör Yöneticisi Gürdoğar SARIGÜL:

"Mevzuat iyi ama uygulamada ciddi sıkıntılar var"

"Atık sektörü gerçekten AB uyum sürecinde, mevzuat uyumu açısından değerlendirdiğimizde, en başarılı sektörlerden bir tanesi. Bu başarı, uzun yıllardan beri hem bakanlığın kararlı çalışmaları hem de bizim AB ile işbirliği halinde yürüttüğümüz çalışmaların ürünüdür. Diğer taraftan baktığımızda ise atık sektörü kendi içerisinde kendi dinamikleri olan, oldukça oturmuş bir sektör. Atık sektörü bizleri doğrudan ilgilendiriyor. Atığın ticari değeri olmasından dolayı da diğer çevre konularından çok daha önde gelen bir konumu var. Bizim mevcut süreç içerisinde, özellikle mevzuat uyumu konusunda aslında çok ciddi bir sıkıntı yaşanmadığını görüyoruz ancak bizim değerlendirmelerimiz, hala işin uygulama boyutunun işin çok daha başında olduğunu gösteriyor. Halihazırda mevcut ulusal anlamdaki çevre yönetim stratejisinin ve bakış açısının AB'nin atık yönetimi mevzuatlarıyla uyumlu olsa da politika anlamında çok da örtüşmediğini görüyoruz ki bunun bizzat uygulamadaki örneklerini biliyoruz. Çünkü biz 2005 yılından beri atık yönetimiyle ilgili yatırım projelerine AB'den finansman desteği sağlıyoruz. Özellikle 2007 yılından sonraki mali işbirliği kapsamında, özellikle katı atık, atık su ve içme suyu projelerine yönelik yatırım programları var ki AB fonlarından yüzde 85'e kadar varan hibeler alınan projeler... Ayrıca ihale aşamasında olan bir çok proje daha var."

gi tesisleri kurmamız gerektiğini belirledik. Yeni büyükşehir olanlar atık yönetim planlarını hızlı şekilde hazırlamalılar. Aktarma istasyonları ve imar planlarına işlemleri gerekiyor" diye konuştu.

■ NÜFUSLA BİRLİKTE ORAN ARTIYOR

Recydia A.Ş.-Genel Müdürü Dr. Oğuz Can ise, AB ülkelerindeki atık miktarlarını anlattı. AB'nin stratejilerini atık konusunda oluşturduğunu ifade eden Can, "AB'yi bir ülke olarak görünce 200 milyon ton evsel atığı olan, 360 milyon ton imalat atığı olan, 900 milyon ton inşaat atığı olan bir tesis. Sınırları belli bir organizasyon. Kendini öyle görüyor. Kaynakları etkin göreceksen bu kadarını ithal ediyorum diyor. Atık yönetimine yeni bir yaklaşım getiriyor. İmalat sanayisi atıklarının bir kısmı tehlikeli atıklar. Bunların toplamını da yüz milyon ton olarak gösteriyor. Arıtma çamurları ve enerji atıkları yüksek olan sektör. 95 milyon ton atıklar ortaya çıkıyor. AB'de 40 milyar ton atık üretiliyor. Tüketici alışkanlıklarının dramatik şekilde artıyor. Tehlikeli atıklar artıyor. Ambalajı çok sevdi günlük tüketiyoruz. Ambalaj atığı artmış durumda. BM'de sunum yapıldığında on yıl içinde düşmüş olmasına karşın nüfusla birlikte oran artıyor. AB'nin artan ithalata bağımlılığı karşısında atık atık değil, hammadde olarak karşımıza çıkıyor. Bu noktada da geri dönüşümün atık politikasında daha da ağırlık kazandığını görüyoruz." şeklinde konuştu.

■ YAKMA TESİSİ AB'DE FAZLA

AB'de yakmanın fazla olduğunu anlatan Can, şunları söyledi: "AB'ye bakınca atık yönetim noktasında yakmanın fazla olarak değişmediğini, kompostun oransal olarak gelişmediğini, daha üst kontrol yönetimiyle ilgili yöntemler geldiğini

gördük. Geri dönüşümün arttığını gördük. Ekonomik değer 5.25 Euro olduğunu AB tespit ediyor. Ortalama 524 kilogram atıktan söz ediyoruz, yüzde 40 depolu, yüzde 24 yakmış, yüzde 23 dönüştürmüş, yüzde 17 kompostlaşmış. Yakarak bertaraf konusunda AB'nin bölgesel değişikliği var. AB'yi tek gibi gösterdim ama içindeki farklılığı görmek lazım. En yüksek yakma Danimarka'da yüzde 54, İsveç yüzde 40, Hollanda 39, Belçika 36, Almanya 35, Fransa 32. Geri dönüşümde Almanya yüzde 48, bunun büyük dönüşümü enerji şeklinde, Belçika, İsveç, İrlanda, Hollanda, Slovenya takip ediyor. Geri dönüşüm strateji belgesi taslağı var. Yeni bilgilerle gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bence son andaki gelişmelerle strateji belgesinin yeni belgeler olması lazım. Altı aylık zaman bile yeni gelişmelere gebe. Türkiye'de yüzde 30 hacimsel olarak yüzde 50 düzenli ya da vahşi depolama ile bertaraf ediliyor. Atık kaynak, yeniden kullanılmalı. Enerji ve malzeme kazanımıyla da yurt dışına bağımlılık azaltılmalı."

■ İHTİYAÇTAN FAZLA OLAN KAĞIDI TOPLAMIYORUZ KAYIP 1 MİLYON TON

Atık Kağıt ve Geri Dönüşümcüler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Saral ise, Türkiye'de ihtiyaç kadar kağıt toplandığını fazlasının ise toplanmadığını söyledi. Kapasitenin artırılması gerektiğini anlatan Saral, "Ülkemizde 5.5 milyon ton kağıt kullanılıyor, yüzde 45-46'sı dönüştürülüyor. Bu başka ülkelerde yüzde 85 olduğunu söylüyorlar. 75'in altında ülke de yok. Amaç, atığımızın tamamını kazandırmaktır. Sektör ihtiyaç kadar kağıdı işliyor. Ama sistem de bunu tamamını toplayamıyor. Çok ciddi sıkıntılar var. Geri dönüşüm firmalarıyla toplayıcılar arasında diyalog

desteği olmalı. Tabii ki bir ilerleme söz konusu. Bu konuya kaynağında ayrı toplama işin en büyük kısmı. Siz ir atığı çöp haline getirirseniz onu işlemek çok mümkün olmuyor ya da pahalı oluyor. Kaynağında ayrıştırma ile ilgili üyemiz olan firmalar sahada çalışıyorlar. Evdeki kadından, çocuktan başlayarak ay sonunda iki ekmek kazandırır bu atık kağıt dersek bunu sokağa atmayacaklardır. Lisanslı firma o kişinin topladığı çöpü çöp vergisinden indirebilir. Bu benim için önemli" ifadelerini kullandı .

■ KAYNAKTAN TOPLAMAK ÖNEMLİ

Kaynakta toplamaya önem verdiklerini anlatan Saral, "Kaynakta toplama tamamen yetersiz. Sokaktan toplanıyor. Artık 3-4 milyon ton kağıt atık var ama yaklaşık 1 milyon tonunu şu an toplayamıyoruz. Onu da ekonomiyeye kazandırmamız gerekiyor. Bakın görülecektir, bu işin pazarı dünyada var. Fazla toplamak gerekiyor. Almanya'da 19 milyon ton kullandığında 16 milyon ton sabit toplanıyor. Bu başarıyı bizim de oluşturmamız lazım. Kaynakta yeterli miktarda almıyoruz. Kağıt atıklarını sokağa göndermemek gerekiyor. Dernek olarak teknik ekip oluşturuyoruz. Teşvike

ihtiyacımız var ve sadece Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın değil, diğer bakanlıkların da destek vermesi gerekiyor" dedi.

■ DÖNÜŞÜM HEDEFİNİ TUTTURUYORUZ

Bir diğer panelist Lastik Sanayicileri Derneği Genel Sekreteri Korhan Ulise, toplama ve geri dönüşüm faaliyetlerini yerine getirdiklerini belirterek, şunları söyledi:

"Lastikler belli kullanımdan sonra gerek yük, gerek yol şartlarına göre yıpranıyor, belli bir saat sonra ömrünü tamamlamış lastik oluyor. Ya da kamyon lastiklerinde kaplanıyor. Geriye kalanlar ise gerçek olarak kabul edilip toplama kanayla bize geri dönüyor. Katılımcılara ya da dönüşüm fabrikalarına tedarik olarak veriliyor. LASDER şu anda pazarın yüzde 70'ine sahip bir kuruluş. Bir önceki sene otomotiv montaj sektörü dahil değil, bayilerde alınan lastikler, yüzde 70'ini toplamak zorundayız. Bakanlık şunu söylüyor. "Yüzde 70'i toplarken kota koyalım, yüzde 40'tan başlayarak bir oran dahilinde bunu gerçekleştirelim." Bu sene yüzde 80 olacak. Her yıl sattığımız lastiğin oranlar dahilinde toplamak zorundayız. Her yıl yüzde 95 seviyelerinde oran tutularak yola

2011'de ne demişlerdi...

**Avrupa Birliği Bakanlığı
Sektörel Politikalar Başkanı
Dr. Erol SANER:**

"AB'nin Türkiye'deki atık yönetimine yaklaşımı pozitif..."

"Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Başbakanlığa bağlı olarak kuruldu. O günden bugüne kadar da, kısa bir süre önce bakanlığa dönüşen bu kurum, AB ile uyum sürecinde özellikle iç koordinasyonu yürütmektedir. Atık yönetimi perspektifinden baktığımızda, bugüne kadar neler yapıldı dersek, özellikle kurumsal yapılar, mevzuat uyumu ve kurumsal kapasite açısından gördüğümüz kadarıyla bugüne kadar 10 milyon Euro'luk bir para girişi sağlanmış. Altyapı yatırımları açısından bakarsak 2007 yılına kadarki dönemde AB Genel Sekreterliği'nin kontrolünde olduğu dönemde yine yaklaşık 7 tane altyapı projesi tamamlanmış ve 92 milyon Euro civarında da bir AB kaynağı sağlanmış. Bunların bir kısmı katı atık yönetimi, bir kısmı da atık su arıtma projesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bunların dışında da yine takip ettiğimiz kadarıyla bakanlığımız başka kaynaklardan atık sektörünü çeşitli projelerle geliştirmeye çalışmış. Çevre Bakanlığı, kaynaklarını düzenli ve planlı kullanarak, bugüne kadar atık sektöründe oldukça başarılı çalışmalar çıkarmış durumda... Zaten son yayınlanan yeni İlerleme Raporu'na göz attığımızda da 'atık yönetimi konusunda iyi düzeyde ilerleme kaydedilmiştir. Katı atık, atık su tarifeleri, atık maddelerin yakılması, ambalaj atıkları ve ömrünü tamamlamış araçların denetimiyle ilgili mevzuatın kabul edilmesiyle birlikte atık mevzuatı yeni AB Atık Çerçeve Direktifi ile büyük ölçüde uyumlu olarak revize edilmeye başlanmıştır."

“İstanbul rakamlarını veriyorum. Ambalaj atıklarıyla ilgili değerler. Karışık bir atığı düşündüğümüzde yüzde 15’i ambalaj atığı. Karışmamışsa çöpe yüzde 15 atığını rahat geri kazanabiliriz karışık atık olmuşsa yüzde 3’e kadar düşüyor.”

devam ettik. 2012’ye kadar 4 yılda toplanan geri dönüşümü sağlanan lastik adedi 280 bin ton. 2013’ü ilave edince 385 bin tona çıkacağı düşünüyor. Ama bu yüzde 70’i, geri kalanı toplanmıyor mu? İthalatçı ve üretici arkadaşların yerine getirmeleri gereken sorumluluk!...”

■ GENÇLERİ BİLİNÇLENDİRMELİYİZ

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanı Doç. Dr. Cevat Yaman ise, atık yönetiminde bilince vurgu yaptı. Yaman, “Atık yönetimi hiyerarşisine bakınca atık daha üretilmeden gençleri, kendimizi bilinçlendirmemiz lazım. Atığı az üretmek gerekiyor. Az alışveriş yapmak lazım. Fazla atık üretecek şeyleri almamak lazım. Atık oluşmuşsa, tekrar kullanabileceğimiz atıklar var mı? Bunları yıkayıp tekrar kullanmak lazım. Bunları tekrar kullanamıyorsak, atıkları geri dönüşüm kutularına götürmemiz gerekiyor. Daha sonra geri kazanım. Atıklardan kompost üretebiliriz, enerji üretebiliriz. Tekstil parçaları olsun, atıktan türetilmiş yakıt üretebiliriz. Geriye ne kalıyorsa bunu da düzenli depolama sahalarında bertaraf etmemiz lazım” dedi.

■ ÇÖPE ATILANIN BÜYÜK KISMI GİDİYOR

Çöpe atılmayan atıkları dönüştürebildiklerini anlatan Yaman, “İstanbul rakamlarını veriyorum. Ambalaj atıklarıyla ilgili değerler. Karışık bir atığı düşündüğümüzde yüzde 15’i ambalaj atığı. Karışmamışsa çöpe yüzde 15

atığını rahat geri kazanabiliriz karışık atık olmuşsa yüzde 3’e kadar düşüyor. İBB’de ambalaj atıklarının toplama imkanı olduğu için ilçe belediyeleri kazanabilir atıkları yüzde 27’sini ilçelerinde kazanabiliyorlar. Sokak toplayıcısı için yüzde 8 denildi ama bu bizim tahminimiz. Bir adet kompost ve geri dönüşüm tesisimiz var. Kompost bir ton gün, diğeri iki bin ton gün. Üç bin ton atığı üretebiliriz. Yüzde 3 oranında ambalaj atığını geri kazanabiliriz. Hepsini toplayınca İstanbul’da ambalaj atıkları yüzde 40 oranında geri kazanabiliriz. 2013 yılı için yüzde 42 hedefi var. Bunu yakalıyoruz. 2020’de yüzde 60 hedefi var bunu yakalamaya ve geçmeye çalışacağız” ifadelerini kullandı.

■ BAŞKALARI DA BU İŞİN İÇİNE GİRSİNLER

Panelistlerden Çevre Koruma Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Okyar Yayalar ise, yeni yasal düzenlemeler istediklerini söyledi. Lisanslı firmaların lisans sorunlarıyla uğraşmamaları gerektiğini anlatan Yayalar, şöyle konuştu:

“Merkezi hükümet ve belediyeler var. Çok konferanslar tertitledik, uzmanlar getirdik, hepsinde şu vardı ki, bu işin içinde belediyeler olması lazım. Belediyeler nasıl var? Kerhen var. İlçe belediyeleri için konuşuyorum kerhen varlar. Ya yapıyorlar ya yapmıyorlar. Biriyle tam anlaşıyorum derken sürdürülebilirlik üzerinde duruyorum. Bu işi sürdürüyoruz. Sürdürmemenin sorumlusu üretici kesimi temsil ediyorum yalnız onlar değil, belediyelerle bu iş olmuyor. Yeni bir

“Yeni bir yasal düzenin olması lazım. Seçim oluyor yeni başkan geliyor tamamen başka havalarda. O iş orada batıyor. Daha hala yapmayan bir sürü belediye var”

4
TURUM

yasal düzenin olması lazım. Seçim oluyor yeni başkan geliyor tamamen başka havalarda. O iş orada batıyor. Daha hala yapmayan bir sürü belediye var. Belediyelerin sayısı azaltılıyor. Burada hakikaten belediyelerin ilişkisini, buradaki sorumluluğunu belediyelerin üretici kesimde yetkilendirilmiş kuruluşla, tüketicilerle ilişkisinin uygulanabilir hale gelmesi lazım. Bu mutlaka şart yoksa belediyelerin peşinde koşacağız. Tüm sorun üreticilerde. Belediye rahat. Üreticinin üzerine atmış sorumluluğu nasıl yaparsanız yapın. Beyhan Bey güzel dedi, lisansı var adamın sonra bu lisans değil. Ben niye kontrol edeyim. Yetkim de yok ki. Buradaki ilişkilerin düzenlenmesi lazım. Yönetmeliğe yazıp olmuyor. Bir arada olmak lazım. Ne zaman eksik olmasınlar hepsi güler yüzlü arkadaşımız hepsi ama sonuçta çok yoğunlar. Kadroda bir sürü iş var. 14 bin 888 adet sisteme giren üretici var. 3 bin kişi var onlarla bizler gerisi nerede?

Onlar tek başına mı topluyor? Burada haksız rekabet var. Bunun önlenmesi lazım. Başka yetkilendirilmiş kuruluş da olsun. Bunlar bu işin içine girsinler.”

Panelin 2. Gün 4. Oturum başlığı ise “AB atık ticaretini düzenleyen uygulamaların ülke mevzuatına uyumu. Türkiye’de tehlikeli atıkların ithalat yasağı, Türkiye’nin ekonomik kayıpları ve uygulamadan doğan kazançları. AB’de gelişmiş ülkelerde uygulamalar. 2023 hedefi perspektifinde atıkların ekonomik büyümede sanayiye etkisinin boyutu ve önemi. Gözardı edilen gerçek; metal sektöründen kaynaklanan cüraf sorunsalı, geri dönüşüm imkânları, ülkemizin mevcut fotoğrafı, AB uygulamaları” idi. Moderatörlüğünü Prof. Dr. Ülkü Yetiş’in yaptığı panelin ilk konuşmasını Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Uzmanı Halime Sezer yaptı.

ODTÜ’den Prof. Dr. Ülkü Yetiş

“Artık, ülkeler ve gelişmiş ülkelerde atık transferi sıkıntılar yaratıyor. Ülkemiz için olumsuzluk söz konusu”

**TÜMAKÜDER Yönetim Kurulu Başkanı
Mustafa Akalp**

**“Tehlikeli atık özel
şekilde yönetilmeli.
Ama bunun bedelinin
ne olacağına bakanlık
değil, piyasa karar
vermeli.”**

■ TRANSİT GEÇİŞLER İZNE BAĞLI

Türkiye'nin atıkları düzenleyen Basel sözleşmesine imza atan ülkeler arasında yer aldığını söyleyen Sezer, şunları söyledi:

“Artık ülkeler ve gelişmiş ülkelerde atık transferi sıkıntılar yaratıyor. Ülkemiz için olumsuzluk söz konusu. 1980'den öncesinde gelişmiş ülkelerde gelişmekte ülkelere gönderilerek bertaraf edilmeye çalışılmış. Bu ciddi boyuta ulaşmaya başlayınca uluslar arası anlaşmalarla bunun sınırlandırılması baş göstermiş. 1980'den itibaren ciddi atılımlar yapılmış. Birkaç sözleşme yapılmış ama Cenova sözleşmesi var, yürürlükte olan Barselona sözleşmesi de uluslar arası atık ticaretini sınırlandırmaya çalışıyor. Esas ise Basel sözleşmesi, tehlikeli atıkların sınır ötesine taşıma işini düzenlemiştir. Biz 1989'da taraf olmuşuz ve 1994'te sözleşmeyi imzaladık. Transit geçiş ve ithalatı kapsıyor. Sözleşmenin yanı sıra kendi mevzuatımız da var. Öncelikle tehlikeli atıkların ithalatı yasaklanmış durumda. Çevre Kanunu der ki 'Ekonomik kullanımı olan bazı atıklar Eko-

nomi Bakanlığı'nın çıkarmış olduğu yasalarla kontrol altına alınıp ithalatı yapılabilir.' Tabi doğrultuda Basel sözleşmesi çerçevesinde de ithalat ve ihracata yönelik hükümler var. Tehlikeli atıklar kontrol yönetmeliğinde de ithalatta ekonomi bakanlığından çıkarılacak teyit edildiğinde kontrol altına alınması hükme bağlanmıştır. Atıkların ithalatında hurda metal tebliğleri ve atık tebliği var. Hurda metal ithalatı ile belge veriyoruz, bu kapsamda firmalar ticaret bakanlığının yayınladığı ihtisas gümrüklerinden çekerek malların ithalatını yapıyorlar. Sanayici olmak lazım belge için, ithalatçılara verilemiyor. Sanayicilerin ya eritebilecekler ya da lisans almış olmaları lazım. Her şekilde bu hurda metalleri ithal edecek firmalar sanayici olmak zorunda. Hurda metalden olmazsa olmaz, radyasyon uygunluğudur. Tesisler radyasyon ölçüm cihazına ve bunu kullanabilecek belgeye sahip olmak zorunda”

■ AKÜLERİ DÖNÜŞTÜRÜYORUZ

TÜMAKÜDER Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Akalp ise, Türkiye'deki

akü sektörünü masaya yatırdı. Sektörün atık dönüşümünde önde sektörlerden olduğunu anlatan Akalp, "Türkiye'nin genel fotoğrafı yüz bin ton akü arzı var, yüzde 75'i otomotiv aküsü, toplamında yüzde 75'i Türkiye'de üretim. İthal aküler daha küçük boyuttalar. İthalin yüzde 90'ının fazlasının yerine koyacağınız bir şey yok. Sağlık, güvenlik sektöründeki akülerin büyük miktarı yurt dışından geliyor. Tek kişinin elindeki akü kesilse, uçaklar kalkmayacak, tanklar yürümeyecek. 105 üretici var, günümüzde 50'nin altına düştü sayı. Bu aküler konusunda üretim yapan üç büyük firma var. Onlar da otomotiv aküsü yapıyor. Marş aküsü bunlar. Bunlardan iki tanesinin de kendi geri dönüşüm tesisi var. Pazarda bir hakimiyet var. Geri dönüşüm sektöründe de hâkimiyet var" dedi.

■ KARARI SEKTÖR VERMELİ

Akü dönüşümüne ilişkin yetkilerin bakanlıkta olduğunu ama kararın sektöre bırakılması gerektiğini anlatan Akalp, "Tehlikeli atık ise, özel şekilde yönetilmeli. Ama bunun bedelinin ne olacağına bakanlık değil, piyasa karar vermeli. Piyasadan topluyoruz, Türkiye'de serbest ekonomi hakim. Bu olmak zorunda dedik. Bunun üzerine inşa ettik. Akü fiyatları alıcı ile satıcı arasındaki serbest anlaşmaya bırakıldı. Sistem çalışmaya başladı. Diğer yapı kendi içinde yol izledi. Ambargolar oldu. Rekabet Kurulu'na taşındı. İki yıl önce sonuçlandı. Atığın serbestçe alınıp, satılabileceği şeklinde. Herhangi bir üçüncü alıcının da alabileceği kararı çıktı. Sonuç olarak akü yapısı bugüne kadar çalışarak geldi. Belçika'dan gelen hanımefendi en başarılı lastik dedi, en başarılı akülerdir. Yüzde yüzü topluyor. Ama belgeli ama belgesiz topluyor. Önemli kısmı belgesiz ama hepsi geri dönüşüme gidiyor. Bu yıl önemli kısmı tamamen geri döndü. Sadece asit kısmı nötralize edilerek deşarj ediliyor. Bu da çözülecektir. Akü sektörü bakanlığın da katiisiyle bugünkü yere ulaştı." İfadelerini kullandı.

■ ENGELLERİ KALDIRIN ÜLKE BÜYÜSÜN

MESEK Metal Genel Müdürü İbrahim Yücel ise, alüminyum sektörüne ilişkin bilgiler verdiği konuşmasında, dönüşümle birlikte Türk ekonomisinin kazanacağını belirtti. Alüminyum ihtiyacının günden güne arttığını anlatan Yücel, şöyle konuştu:

"Ülkemizde bir milyon 200 bin alüminyuma karşın 40-50 bin ton cüruf üretiyoruz. Bu cürufların verimliliği ortalama yüzde 40 verimli. Bunu hesaplayınca aşağı yukarı 30 bin ton kütle balans yıllık ortada dolanıyor. Bu dolanan 30 bin ton cüruftan daha tehlikeli ve kontrol edilmesi gereken asıl unsurdur."

"Alüminyumun olmazsa olmazı potasyum klorür ve sodyum klorür tuzladır. Bu da cürufu tehlikeli noktasına getirir. Firmamız proses esnasında metalikleri geri kazanır, bu her metalik geri kazanımda yapılandan farklı değil. Proses anlamında metal ile cürufun içindelik geri alma işlemi herkeşçe aynı yapıyor. Isıl işlem sonucunda ısı esnasında kullanılan tuzların kirlettiği durum metali ilk kaynağından ilk üreticisinden atık olarak çıkmasından daha vahimdir. Bu tuzlar toprağa karışınca kansere neden olur. Türkiye'deki inşaat, otomotiv, beyaz eşya ihracatına bakınca bir milyon iki yüz bin ton alüminyum kullanınca bunu göz ardı etmeyiz ama yöntemleri tartışmak noktasındayız. Bu prosesini anlatmak istiyorum. Proses esnasında yüzde 20 cürufa tuz katılıp eritilir. Metalik alüminyum alındıktan sonra karşımıza tuz cürufları çıkar. İçinde yine proses esnasında cürufun içine absorbe olan demir, paslanmaz, ve tuzlar kalır ki bunlar alüminyum cürufundan daha tehlikelidir. Ülkemizde bir limyon 200 bin alüminyuma karşın 40-50 bin ton cüruf üretiyoruz. Bu cürufların verimliliği ortalama yüzde 40 verimli. Bunu hesaplayınca aşağı yukarı 30 bin ton kütle balans yıllık ortada dolanıyor. Bu dolanan 30 bin ton cüruftan daha tehlikeli ve kontrol edilmesi gereken asıl unsurdur. Ülkemizin sanayinde alüminyum önemli yere sahip. Kişi başı 12 kilogram alüminyum kullanılıyor. Bu gelişmiş ülkede 40 kilogram. İthalat ve ihracat rakamlarıyla ilgili

Demir Çelik Üreticileri Derneği Genel Sekreteri Dr. Veysel Yayan

Bazı tesislerin eksiklikleri var ama Çevre Bakanlığı'nın ilgili personelinin işini heyecanla yapan anlayışı, bazen zorlama, bazen teşvik etmesi önemli oldu. Biz de dernek olarak Çevre Bakanlığı'nın şubesi gibi olduk.

2011'de ne demişlerdi...

Çevre Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Üyesi Özge ERGEN:

"Atık yönetimi çevre mühendisleri için kariyer haline geldi"

"Eskiden çevre mühendisleri, mezun olduktan sonra üniversitede aldıkları eğitimin formasyonun da etkisiyle atık su ve arıtma üzerine çalışmayı hayal ediyorlardı. Ancak geçenlerde Samsun'da gerçekleştirdiğimiz Ulusal Çevre Mühendisleri Sempozyumu'na katılan çevre mühendisliği bölümü öğrencilerine 'mezun olduktan sonra ne yapmak istediklerini' sorduğumuzda 'atık ve atık yönetimi' konusunda kariyer yapmak isteyen çok sayıda çevre mühendisi arkadaşlarımızın olduğunu gördük. Bu hakikaten bizim için çok sevindirici. Bu da okullardaki atık yönetimiyle ilgili formasyon eğitiminin artırılmasından kaynaklanıyor. Bu da bizi çok sevindiriyor. Zaten biz Çevre Mühendisleri Odası olarak atık yönetimi formasyonunu almış çevre mühendislerine, güncel çevre mevzuatları ve sahadaki uygulamalarıyla ilgili, bakanlığımızın merkez ve taşra teşkilatlarından da destek alarak, gerekli atık yönetimi eğitimlerini verip; daha kaliteli, daha tecrübeli çevre mühendisleri yaratmak adına elimizden gelen çalışmalarını yürütüyoruz. Çevre mühendisleri, aldıkları formasyon gereği atık yönetiminde en az geri kazanımcı ve atık üreticisi kadar önemli bir role sahip. Çünkü çevre mühendisleri atık envanterinin çıkartılmasından atık minimizasyonuna; kaynakta ayrıştırılmadan atıkların taşınması ve geri dönüşüm tesislerine gönderilmesine, katı atık depolama tesislerinin projelendirilip planlanmasına kadar tüm formasyonel eğitimleri zaten alıyorlar. O yüzden çevre mühendislerinin atık yönetimi sistemindeki rolü çok büyüktür."

Rekabet Kurumu Rekabet Başuzmanı Burak Büyükkuşoğlu

"Ülke olarak atık üretimde faaliyet gösterenler rekabet kurumunun kanununun kapsamı içindedir. Bu çerçevede rekabette bir takım davranıştan kaçınılması gerekir."

farklı bakış açım var. Ülkemizdeki kullanılan 1 milyon 200 binin 60 bin tonunu üretiyoruz. Gerisi ithalatla geliyor. 1 milyon 140 binini ülke kaynaklarında kullanacak olursak ciddi rakamlar ortaya çıkıyor. Bir işletme bin ton alüminyum kazanacak olsa, bin ton için yılda 17 milyon 640 bin dolar kadar ülkeye değer katıyor. Bir ton alüminyum üretmek için aşağı yukarı 14 bin kilovat enerji kullanmak durumundayız. Bu da bin tonluk kazanımda yıllık enerji anlamında 15 bin megavat enerji anlamına geliyor. İstihdam ve bütçe açığı rakamları hariç. Bizim gibi sıfır atık üreten tesislerin öncelikle ithalatla ilgili önündeki engellerin kaldırılması lazım. Almanya bunun örneğini iveriyor. Ülke sanayisinin yüzde 60 oranında geri kazanımdan ülkeye kaynak aktarıyor. Bize örnek olmalı bu."

■ TESİSLERE BAKANLIK GİBİ DAVRANDIK

Bir diğer panelist Demir Çelik Üreticileri Derneği Genel Sekreteri Dr. VeySEL Yayan ise, sektörde ciddi sorunlar olduğuna işaret etti. Hurda sektöründe on yıl önce bugüne oranla ciddi yetersizliğin hakim olduğunu anlatan Yayan, "Yollar topraktı. Hurda kapalı alanda değildi. Duvar diye bir mefhum yoktu, tellerle çevriliydi ortalık. İşletme giderleri üç kuruş değildi. Online emisyon bildirimini yoktu. Ve bütün bunların üzerine son derece büyük işlem yapıyordu. Curuf, baza tozu ve ocak curufu karıştırılıyordu.

Bugün geldiğimiz noktada tüm bunları geride bıraktık. Bazı tesislerin eksiklikleri var ama Çevre Bakanlığı'nın ilgili personelinin işini heyecanla yapan anlayışı, bazen zorlama bazen teşvik etmesi önemli oldu. Biz de dernek olarak Çevre Bakanlığı'nın şubesi gibi olduk. Sizden yanayız, ne gerekiyorsa yapın dedik. Önemli çözümleri büyük ölçüde gerçekleştirdik" diye konuştu.

■ DÖNÜŞÜMDEN ÇİNKO ÜRETEN TESİS LAZIM

Türkiye'nin çinko tesisi kurması gerektiğini belirten Yayan, bunun da dönüşümden sağlanması gerektiğini belirterek, "Türkiye 230 bin ton çinko ithal ediyor 500 milyon dolar yurt dışına gidiyor. Bu tesislerin birlikte ya da ayrı ayrı çinko tesisi kurması lazım. Türkiye bir ikame sağlayabilir. Baca tozundan dolayı ekonomiye kazandırılmasından dolayı baca tozundan ekonomiye 120 milyon dolar gidiyordu. Tufal de dert olan bir atıktı. Bunun bir değeri olduğu keşfedildi. 70-80 milyona ya ihraç ediliyor ya yurt dışına satılıyor. Cürufun entegre tesislerden elde edilen bölümünü çimento üretiminde kullanabiliyoruz. Zaman zaman küçük miktarda da olsa ihraç edilebiliyorlar, Türkiye'deki ihtiyaç onu tüketmeye yeterli" dedi.

■ REKABETE UYMAYANA CEZA VERDİK

Rekabet Kurumu Rekabet Başuzmanı Burak Büyükkuşoğlu ise, firmala-

rın tekelleşmesine izin vermediklerini, bunu cezalandırdıklarını belirttiği konuşmasında, "Rekabet konusunda atıkta risk en aza indirilmek istenir. Bize göre ekonomik değerdir. Bu süreçte bazı görüşler olur atıktır değer yoktur diye. Ekonomiye geri kazandırılan faktör olduğu için rekabet kurumu açısından önemlidir ve atık yönetim sürecinin piyasalaşma sürecinin sağlanması kurum için önemlidir. Zaman zaman çevresel düzenlemelerle rekabet arasında çelişki var gibi anlaşılır. Rekabetin bu görüşü yoktur. İki kamu müdahalesi de piyasadaki aksaklıktan ortaya çıkar. Toplumsal refahı arttırmak için müdahale sözkonusudur. Piyasaya aksaklığı gidererek iki politika bunun tamamlayıcısıdır. Beraber yürütülmesinde fayda vardır. İlke olarak atık üretimde faaliyet gösterenler rekabet kurumunun kanununun kapsamı içindedir. Bu çerçevede içinde rekabette bir takım davranıştan kaçınılması gerekir" ifadelerine yer verdi.

■ ÇEVRE İLE EŞGÜDÜM POLİTİKA LAZIM

Kurumun fiyat serbestliği istediğini belirten Büyükkuşoğlu, "Rekabet kurumu fiyat serbestisine önem verir. 2011'de yönetmelikte laboratuvarların ölçüm ve analizde asgari fiyat uygulamamasını kurum kabul etmedi. Fakat 2013'te kuruma yönetmelik geldi bu kez konu hem bakanlık vasıtasıyla, hem teşebbüslerle görüşülerek, kuruma anlatılarak bu hususun çerçevesinin kritik nokta olduğu ortaya konuldu. Rekabet kurumunun geçici olmasıyla hükme onay verdi. Rekabet kurumunun bazı katı hükümleri gözükabilir ama çevre konusunda önemsiyor kurum. Esnek politikayla, rekabetin olmasının istenmesi, rekabeti kısıtlamayan ilkeler bağlamında

katı olarak bakmıyor. Çevresel düzenlemeyle eş güdümlü politika istiyor" diye konuştu.

■ REKABETE AYKIRI DAVRANMAYA DİKKAT

Rekabet Hukuku Uzmanı Dr. Fevzi Toksoy ise, AB'den bir rekabet örneği verdi. ARA adlı firmaya kesilen rekabet cezasından söz eden Toksoy, "Avusturya'nın atık toplama sistemi ARA diye bir sistem. Orada çok etkindir. Birkaç tane AB tarafından soruşturulmaya tabi olmuş. Sistemini AB'ye bildirerek muhafiteyi almıştı. Regülasyonun verdiği güç piyasadaki oyuncuların oyun dışı kalmasına neden olabiliyor. Yerel kuruluş ve tüketiciler üzerinde kendilerine sadece atık verilmesine yönelik ihtilam doğdu. Ülkemizdeki soruşturmalar da demin değindik. Temel olarak 5 tane dünya üzerinde faaliyet gösteren yetkilendirilmiş kuruluş kurduk. Faaliyetini sadece bu olarak belirledik. Çünkü bunun risklerini kontrol edilebilir çerçevede tutmamız gerektiğine inanıyorduk. Her adımımız ihaleye çıkarken, keyfi olarak geri kazanımcıları taşeronlar seçerken rekabet mevzuatına aykırı davranabiliriz diye her adıma dikkat ettik. Bildirim çıktı ortaya. Tüm aşamaları rekabet kurumuna bildirdik. Faaliyetleri detaylandırdık" diye konuştu.

■ ÇEVRE HUKUKU AKLIN HUKUKUDUR

Yargıtay Emekli Hakimi Zafer Ergün ise, çevre kanunlarını yeni olduğunu söyledi. Hakim Ergün, "Nesiller arası eşitlik ve adalet prensibi öne çıkmıştır. Bugünkü nesiller geleceğin hakkını denkleştirebilmek çevre hukukunun ne kadar iddialı olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Bugünkü nesil içinde bile fırsat eşitliğinde eşitliği sağlayama-

"Nesiller arası eşitlik ve adalet prensibi öne çıkmıştır. Bugünkü nesiller geleceğin hakkını denkleştirebilmek çevre hukukunun ne kadar iddialı olduğunu açıkça ortaya koyuyor."

Yargıtay Emekli Hakimi Zafer Ergün

Rekabet Hukuku Uzmanı Dr. Fevzi Toksoy

"Her adımımız ihaleye çıkarken, keyfi olarak geri kazanımcıları taşeronlar seçerken rekabet mevzuatına aykırı davranabiliriz diye her adıma dikkat ettik. Bildirim çıktı ortaya. Tüm aşamaları rekabet kurumuna bildirdik."

Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları Hastanesi emekli Başhekim Yardımcısı Dr. Fatih Hamişoğlu

“Orta okul çağındaki çocuklar çok sistematik eğitilmeli. En büyük sorunlardan bir tanesi okula giden çocuklara annelerin yüzde 80’i bilgi olarak yetmiyor.”

mişken, adalet tartışma konusu iken, gelir dağılımı adaletsizliği ortada iken, çevre hukukunun bu kadar önemli amacı ortaya koyması kendisinin ne kadar iddialı hukuk dalı olduğunu ortaya koyuyor. Harran Üniversitesi’nde 4. ULUSAL YEŞİL KAMERA FİLM FESTİVALİ PANELLERİ’nde ve TÜMAKÜDER toplantısında konuşurken çevre hukukunun aklın hukuku olduğunu söylemişim. Esas olarak çevre hukuku insanoğlunun doğaya olan aşkının hukukudur. Ve bu hukukun çok etkili bir şekilde ortaya çıkması gerekiyordu. Çevre hukuku bu kısa süre içinde kendi prensiplerini oturtmuş hukuk dalı olarak oratya çıktı. Türkiye çevre hukuku konusunda Türkiye’de konuşmaları dinleyince gördüm ki büyük mesafe kat etti. Uygulama açısından hiç kompleks duymamıza gerek yok. Dünya ile bu konuda başa baş mücadele edebilir bir boyuta ulaşmış bulunuyor” dedi.

■ ÇÖP ÇOCUĞU ETKİLER

Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları Hastanesi emekli Başhekim Yardımcısı Dr. Fatih Hamişoğlu da, atıkların

çocuk sağlığını etkilediği yönünde uyarılarda bulundu. Hamişoğlu, şunları söyledi: “Atık ve geri dönüşüm konusu tek bir disiplin üzerinden gitmemelidir. Sadece Çevre ve Şehircilik Bakanlığı var dönüşümde, belediyeler nerede? Mühendis arkadaşlar gibi atıkları sınıflandırmıyorum, evden atılanlar var, sanayiden var, değerli olan var, değersiz olan var. Sayısı da bilmiyoruz. Geri dönüşüm tesislerinde çalışan sayısını verecek olan yetkili var mı? İşin asli görevi Çalışma Bakanlığı değil mi? Türkiye’de 25 milyon insan yaşıyor 9 milyonu kayıtlı. Bu yapılmamada kurumsal olmayan yapılarda, kayıt dışılık fazladır. Türkiye’de kayıt içi olanlar tüm işletmelerin yüzde 2.7’sine girer. Atık bir defa evsel atıklar ve sanayiye atıklar. Evsel atıklar toksit olaydan ziyade, atığın atıldıktan sonra ortamından ötürü risk yaşıyoruz. Atık üzerindeki kimyasal tükettiğimiz bir çikolatanın boyası gibi. Atığın ortamının yarattığı biyolojik etkiler önemli. Türkiye’de gördük, Türktay Bey’lerin çocuklara dönük önemli çalışmalarında. İlk okul birde değil, orta okul bir iki... İlk okuldaki çocuk okul çocuğu. Orta okul çağındaki çocuklar çok sistematik eğitilmeli. En büyük sorunlardan bir tanesi kadınlar darılmasın, toplumun genelinden bahsediyorum, mevcut durumu tam veri olarak demiyorum, okula giden çocuklarımızın, ilk okul ikiye giden çocuğa annelerin yüzde 80’i bilgi olarak yetmiyor. Bu hızlı metropole kayma, bulunan kültürden ayrı kültürün oluşumu birbirini etkiliyor. Annelerin eğitimi de atık konusundan vazgeçtim, ilk okuldaki çocuğa yetmiyor. Sizlerin çevresindeki kadın sayısı bellidir, siz kendi seviyenizdekini görüyorsunuz, böyle rakam büyüyor. Evsel atıklar hava, toprak, suyu kirlendiriyor. Bitki de kirleniyor. Atmosfer üzerinden kesinlikle etkilene toplumu vuruyor. Toksik madde ile zehirlenmeler bu tip şeylerde ağırlıklı çocukları vuruyor. Gelişmekte olan süt çağındaki çocukları. Yetişkin insanda bir şey yaratmayabilir havadaki oksit ama çocuklarda sinirsel gelişmeyi engeller”.

Türktay

TÜRKİYE'DE TÜM YÖNLERİYLE ATIK YÖNETİMİ PANELİ

PLAKET TÖRENİ

TÜRKTAY paneline panelist olarak katkı sağlayan LASDER Genel Sekreteri Korhan Ul'a plaketini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanlığı Endüstriyel Atıklar Şube Müdürü Betül Doğru verdi.

TÜRKTAY paneline panelist ve moderatör olarak katkı sağlayan ODTÜ'den Prof. Dr. Aysel Atımtay'a plaketini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKTAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan Etrama Avrupa Lastik ve Kauçuk Sanayicileri Genel Sekreteri Fazilet Çınaralp'a plaketini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKTAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan Türkiye Çimento Müstahsilileri Birliği Çevre Direktörü Canan Deringöz Gencil'e plaketini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKTAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan Türkiye Kimya Sanayi Derneği Çevre Danışmanı Dr. Caner Zambak'a plaketini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKTAY panelistlerinden Beyhan Aslan'ın plaketini, TÜKÇEV İktisadi İşletmesi Genel Müdür Yardımcısı İlkin Yiğit, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu'nun elinden aldı.

PLAKET TÖRENİ

TÜRKDAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan LASDER Genel Sekreteri Korhan Ul'a plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKDAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan Çevre Koruma Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Okyar Yayalar'a plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKDAY paneline, moderatör ve panelist olarak önemli katkılar sağlayan ODTÜ'den Prof. Dr. Ülkü Yetiş'e, plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKDAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan TÜMAKÜDER Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Akalp'e plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKDAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Uzmanı Halime Sezer plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKDAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan Rekabet Kurumu Rekabet Şuuzmanı Burak Büyükkuşoğlu'na plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

bir ihtimal daha var

dedik ve ambalajlı ürün piyasaya sürenlerle el ele verdik...

1000'den fazla işletmenin; Ambalaj Atıkları Yönetmeliği kapsamındaki sorumluluklarını yerine getiriyoruz.

TÜRKİYE'DE TÜM YÖNLERİYLE ATIK YÖNETİMİ PANELİ

PLAKET TÖRENİ

TÜRKTAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan Yargıtay Emekli Hakim Zafer Ergün'e plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKTAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan Süreyyapaşa Gögüs Hastalıkları Hastanesi emekli Başhekim Yrd. Dr. Fatih Hamişoğlu'na plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKTAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan Rekabet Hukuku Uzmanı Dr. Fevzi Toksoy'a plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKTAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan Demir Çelik Üreticileri Derneği Genel Sekreteri Dr. Veysel Yayan'a plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

TÜRKTAY paneline, panelist olarak katkı sağlayan MESEK Metal Genel Müdürü İbrahim Yücel'e plaketi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Daire Başkanı Zeki Terzioğlu verdi.

**TÜRKTAY 2013 PANELİ'NİN
SONUÇ RAPORU VE SUNUMLARIN
TAMAMI KİTAPÇIK HALİNE
GETİRİLMEKTEDİR. TÜRKTAY
2013'ÜN DVD'Sİ VE SONUÇ
KİTAPÇIĞI 76. SAYI İLE BİRLİKTE
DAĞITILACAKTIR. TÜRKTAY
2014 EKİM AYINDA ANKARA'DA
DÜZENLENECEKTİR.**